

LAITILA VAINIONMÄKI KALMISTO B

**Viikinkiaikaisen polttokalmiston yleisökaivaus
24.7.-4.8.2006**

Esa Mikkola

Arkeologian osasto

MUSEOVIRASTO

Sisällysluettelo

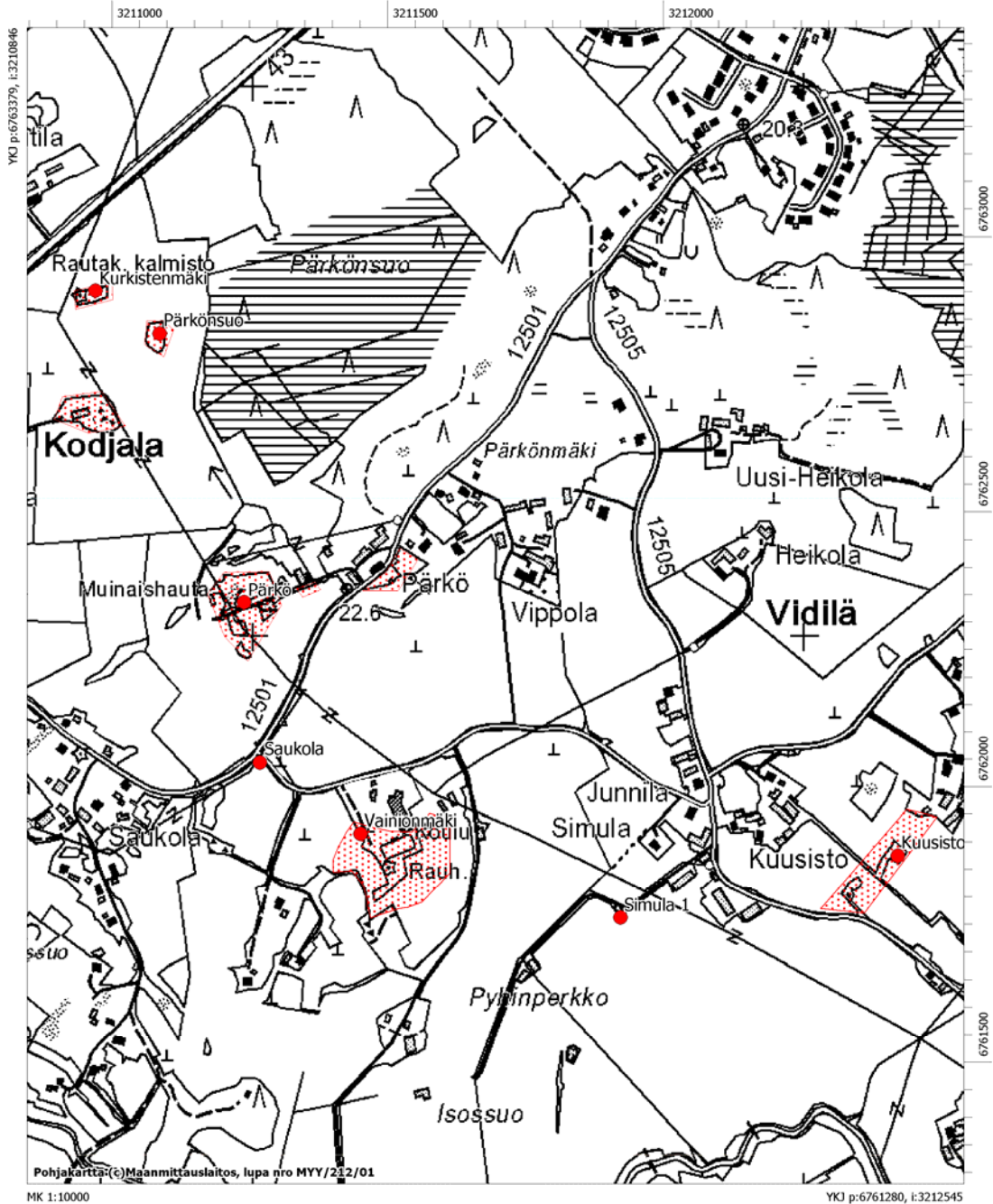
Arkisto- ja rekisteritiedot

Karttaote 1: 10 000

1. Johdanto	3
2. Kaivauskohteen sijainti, ympäristö ja lähistön arkeologiset kohteet.....	5
3. Tutkimushistoria.....	6
4. Kaivauksen käytännön toteutus	7
5. Kaivaushavainnot	9
6. Löydöt.....	11
6.1 Löytöjen levintä.....	16
7. Yhteenveto.....	17
Kirjallisuutta:	19
Karttaluettelo.....	20
Mustavalkonegatiiviluettelo	21
Diapositiiviluettelo	24
Makrofossiilinäyteluettelo.....	26
Kuvataulut.....	27
Kartat	

Laitila Vainionmäki ja lähistön kohteet muinaisjäännösrekisterin mukaan

Kaivauskohde kalmisto B merkitty sinisellä värillä

1. Johdanto

Museoviraston arkeologian osasto ja Arkeologiakeskus Untamala järjestivät kaikille arkeologiasta kiinnostuneille avoimen yleisökaivauksen Laitilan Vainionmäen kalmisto B:llä 24.7. - 4.8.2006. Tutkimusten tieteellisenä tavoitteena oli selvittää kalmiston sisäistä rakennetta sekä tarkentaa sen ajoitusta. Yleisökaivaukset oli toteutettu kalmistolla B myös vuosina 2004 ja 2005.

Kaivauksen esivalmistelut eli takymetrin asemointipisteiden rakentaminen ja ankkurointi vanhaan koordinaattijärjestelmään sekä takymetrillä tapahtunut kaivausalueiden paaluttaminen ja pintavaaistus toteutettiin 20. - 21.7. ja kaivausalueiden täyttö sekä profiilien dokumentointi toteutettiin 7.8. Kaivaukseen oli varattu 15 662 euroa Museoviraston omista tutkimusmäärärahoista. Yleisökaivaushankkeen johtajana on vuodesta 2004 lähtien toiminut suunnittelujohtaja Marianne Schau-man-Lönnqvist. Kentällä kaivausta johti FM Esa Mikkola, joka on vastannut tämän raportin kirjoittamisesta lukuun ottamatta löytöjä käsittelevää lukua, joka on Riku Mönkkösen kirjoittama. Piirtämis- ja valokuvaamisdokumentoinnista vastasi FM Johanna Enqvist, joka jälkityövaiheessa digitoi ja tulosti kenttäkartat. Tutkimusavustajina toimivat filosofian ylioppilaat Riku Mönkkönen ja Olli Kunnas. Heidän vastuullaan oli mm. vierailevien kaivajien perehdyttäminen kaivaustekniikkaan ja löytöaineistoon, yleinen opastaminen ja avustaminen kaivamisessa, löytöjen talteenotossa ja mitausdokumentoinnissa sekä seulonnassa. Jälkityövaiheessa heidän tehtäviinsä kuului mm. valokuva-aineiston käsittely sekä löytöjen luettelointi. Ainoana palkattuna kaivajana toimi filosofian ylioppilas Ville Rohiola. Yleisöpalvelusta vastasivat FM Marja Pälikkö ja korkeakouluharjoittelija Laura Sevä Arkeologiakeskus Untamalasta.

Kaivaukseen osallistui noin nelisenkymmentä vierailevaa kaivajaa. Innokkaimmat olivat kaivauksella viikon tai kaksi, mutta useimmat olivat mukana päivän tai kaksi. Päivittäinen osallistujamäärä vaihteli kolmesta kolmeentoista. Osalla vierailevista kaivajista oli jo ennestään kenttätökokemusta, mutta useimmilla osallistujista ei ollut minkäänlaista aikaisempaa kokemusta arkeologisista kaivauksista. Vierailevista kaivajista kaksi kolmasosaa tuli Vakka-Suomen alueelta tai muualta Varsinais-Suomesta, loput eri puolilta Etelä- ja Länsi-Suomea. Osallistumismaksu oli 10 euroa päivältä tai 40 euroa koko viikolta. Hintaan kuuluivat päiväkahvit ja diplomi. Vierailevien kaivajien työaika alkoi klo 9.00 ja päättyi klo 15.00.

Kaivamisen ohessa osallistujille oli tarjolla myös päivittäin yleisöluentoja Kodjalan koulun tiloissa. Esitelmien aiheina olivat Laitilan rautakautiset muinaisjäänneökset, viikinkiaikaisen naisen puku ja korut, Vainionmäen aikaisemmat arkeologiset tutkimukset, rautakautinen viljely Suomessa sekä rautakauden hautaustavat. Luennoitsijoina toimivat Marja Pälikkö, Laura Sevä, Marianne Schau-man-Lönnqvist ja Esa Mikkola. Luennoille ja kaivaukseen tutustumaan olivat tervetulleita myös

muut vierailijat ilman osallistumismaksua tai ennakkoilmoittautumista. Heidät toivotettiin tervetulleiksi kaikkina aikoina ja he saivat halutessaan pienen esittelyn. Kahden viikon aikana kaivauksiin kävi tutustumassa myös noin 100 vierasta. Kalmistolla vierailivat mm. Museoviraston pääjohtaja Paula Purhonen, suunnittelujohtaja Marianne Schauman-Lönnqvist, osastonjohtaja Leena Söyrinki-Harmo. Kaivaukselle osallistuivat kutsuttuina vierailijoina kolmen päivän ajan polttokalmistoista väitöskirjaa tekevä FM Anna Wikholm ja hänen virolainen tutkijakollegansa Marge Konsa. Kaivauksiin kävivät tutustumassa myös arkeologit Satu Mikkonen-Hirvonen, Teija Tiitinen, Jari Näränen ja Jyrki Palo. Kaivauksen logistiikassa suurena apuna toimi Museoviraston autonkuljettaja Paavo Karttunen.

Tiedotusvälineet olivat edellisvuosien tapaan hyvin kiinnostuneita kaivauksesta. Tiedottamisvastuun kantoivat Marja Pälikkö ja Esa Mikkola. Median lisäksi kaivausten tuloksia on esitelty Helsingin yliopiston nk. hautaopintopiirin järjestämässä tilaisuudessa ja Museoviraston kenttätöiden esitelytilaisuudessa Kansallismuseossa marraskuussa 2006. Laitilan Vainionmäen kaivauksesta esitelmöitiin myös Turun linnassa Varsinais-Suomen arkeologisia kenttätöitä esitelleessä Turun maakuntamuseon ja Museoviraston Varsinais-Suomen hoitoyksikön järjestämässä tilaisuudessa 25.3.2007. Lisäksi Maija Typpi teki Vainionmäkeä koskevan radio-ohjelman, joka esitettiin Yle 1:llä syyskuussa 2006.

Vainionmäen kalmiston B kaivauksesta muodostui yksi mukavimmista ja hauskeimmista kaivauksista, jolla allekirjoittanut on päässyt työskentelemään. Runsaat löydöt, paras mahdollinen kenttähenkilökunta ja mukavat vierailevat kaivajat tekivät yleisökaivauksesta unohtumattoman.

Helsingissä 30.4.2007

Esa Mikkola

2. Kaivauskohteen sijainti, ympäristö ja lähistön arkeologiset kohteet

Laitilan Vainionmäen kalmisto B sijaitsee Laitilan keskiaikaisesta harmaakivikirkosta 3,3 km lähes suoraan etelään (etelä-etelälounaaseen), Kodjalan koulun eteläpuolella sijaitsevalla metsäisellä moreenikumpareella, ränsistyneen jääkiekkokaukalon takana. Kalmisto B:n lisäksi Vainionmäen muinaisjäännösryhmään kuuluvat vuosina 1986 - 1994 tutkittu merovingiaikainen kalmisto A, asuinpaikka C sekä mahdollinen röykkiö D. Kalmisto B sijaitsee alueen korkeimmalla kohdalla 22 – 23 metrin korkeudella merenpinnan tasosta. Kumpareen koko on noin 35 x 30 metriä ja sen pinta-ala on noin 700 m², josta kalmistoa olisi arvioiden mukaan noin 600 m². Kumpareen muoto on selvimmän erotettavissa pohjoisesta ja lännestä, jossa kulkee jo käytöstä poistunut peltotie. Kalmiston lounaispuolella on kiveystä, joka on aiemmissa kartoituksissa tulkittu melko uuden kiviaidan jäänteiksi, sekä mahdollisia pellonraivauksessa syntyneitä kivikasoja.

Kalmistokumpareella kasvaa katajaa, mäntyjä ja joitakin lehtipuita. Kalmiston luoteispuolella kasvaa peruskarttoihin merkitty, luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu vanha mänty. Kalmistokumpareen itäosassa varsinaisen kalmistokiveyksen päällä on runsaasti viereisiltä pelloilta räjäyttämällä raivattujen siirtolohkareiden kappaleita. Kalmistokumpareta lännessä, etelässä ja idässä ympäröimä pelto on Museoviraston omistuksessa. Pelto on ollut muutaman vuoden kesannolla ja varsinkin kalmiston B eteläpuolella se on alkanut kasvaa koivua. Noin 50 - 60 metriä luoteeseen kalmisto B:stä sijaitsee kokonaan tutkittu kuuluisa kalmisto A, joka ajoittuu pääasiassa merovingiaikaan (Purhonen 1996). Kalmistojen väliin jäävältä peltoalueelta on havaintoja rautakautisesta asuinpaikasta C, jonka alueella on todennäköisesti myös muinaispelto.

Vainionmäen muinaisjäännösalue sijaitsee laajalla peltoaukealla, jota halkovat Sirppujoki lännessä ja sen sivuhaara Härinäjoki etelässä, joka virtaa noin puolen kilometrin päässä Vainionmäestä. Maankohoamisen seurauksena alueen maisema on muuttunut siten, että 600-luvun puolivälissä meren ranta ulottui keskimäärin nykyisen 10 m korkeuskäyrälle. Viikinkiajalla merenpinnan korkeus oli 8,5 m nykyistä korkeammalla. Nykyisin Sirppujoen laakso on ollut kapeana merenlahtena rautakauden alussa. Lahti on kuivunut joeksi ilmeisesti viimeistään viikinkiajalla. (Luoto 2004).

Vainionmäen ympäristössä on useita rautakauteen ajoittuvia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kalmistosta B 560 metriä pohjoisluoteeseen sijaitsee Pärkön rautakautinen kalmistoalue, joka on jo 1800-luvulla osin tutkittu ja osin myöhemmässä maankäytössä tuhoutunut (Museoviraston ylläpitämässä valtakunnallisessa kiinteiden muinaisjäännösten rekisterissä numerolla 1000 00 0104). Kohde on ajoitettu väljästi kattamaan lähes koko rautakauden. Kalmisto ulottuu Pärkön tilan päärakennuksen

kaakkoispuolelle, Kodjalantien varteen. Pärköstä muutama sata metriä pohjoiseen sijaitsevassa Pärkönsuon länsipuolella on peltosaarekkeilla rautakautisia rökkiöitä (mj.rek.nro 1000 00 0105 Pärkönsuo). Vainionmäen itäpuolella noin 900 metrin päässä on Kuusisto ja Kinnala -niminen rökkiökohde (mj.rek.nro 1000 00 0103), josta on löydetty 1917 kellaria tehtäessä mm. rautainen keihäänkärki, veitsi ja solki. Vainionmäen läheisyydessä on lisäksi kaksi tuhoutunutta rökkiökohdetta Saukola ja Simula 1. Simula 2 -nimisestä löytöpaikasta 230 m kalmisto B:stä itään on löydetty rautainen keihäänkärki KM 25633.

3. Tutkimushistoria

Paikan nimeämisen historia on monimutkainen. Th. Schwindt ja H. Forström kutsuivat paikkaa Junnilan Virilän Vainionmäeksi Uusikirkko TI:n eli Kalannin inventointikertomuksessa vuodelta 1896. Kertomuksessa mainitut ”kolme varetta” voivat kuitenkin tarkoittaa alueella olevia muita kohteita eikä suinkaan itse Vainionmäen kalmistoja. Vajaa yhdeksänkymmentä vuotta myöhemmin, kun kalmisto A:n poikkeuksellisen hienot ensimmäiset löydöt olivat tulleet esiin, käytti Matti Bergström kohteesta nimeä Kodjalan kansakoulu. Jyri Saukkonen, joka johti kalmiston A tutkimuksia 1986 - 1994, nimesi paikan Laitilan Virilän Vainionmäeksi. Muinaisjäännösrekisterissä nimenä oli jonkin aikaa Laitilan Vidilän Vainionmäki. Nimi on nykyisin muutettu muotoon Laitila Vainionmäki. Muinaisjäännösryhmä sisältää kalmistot A, B ja D sekä asuinpaikan C. Näistä kalmisto D:n, joka sijaitsee A:sta 140 m itäkoilliseen, luonne on tarkemmin selvittämättä. Kokonaan tutkitun merovingiaikaisen rökkiön A reunassa on kuppikivi. Kalmisto A:n kaivausten yhteydessä kalmistoalueella havaittiin myös auranjälkiä (ks. Purhonen 1996:116). Kohteen muinaisjäännösrekisterinumero on 400 01 0150.

Jyri Saukkonen löysi Vainionmäen kalmisto B:n kalmisto A:n kaivausten yhteydessä vuonna 1986. Samalla löytyi myös asuinpaikka C, joka sijaitsee peltoalueella. Fosforianalyysissä todettiin nykyisen peltokerroksen alla olevan voimakkaita fosfaattikeskittymiä. Pellolta on poimittu talteen palanutta savea, saviastioiden kappaleita sekä esineiden katkelmia (KM 24652, KM 24835: 1-2, 26565 ja KM 28816). Kalmisto B:lle tehdystä koekuopasta löytyi palanutta luuta ja saviastian palasia KM 26564. Kohdetta pidettiin tyypillisenä polttokenttäkalmistona.

Yleisökaivaukset kalmistolla B aloitettiin vuonna 2004 Kirsi Luodon johdolla. Kaivaukset kestivät kaksi viikkoa. Kaivausten lähtöoletuksena oli, että kaivauskohteena olisi tyypillinen nuoremmalle rautakaudelle ajoittuva polttokenttäkalmisto. Tutkimusten tavoitteena oli yleisökaivaustoiminnan ohella selvittää kalmisto A:n ja kalmisto B:n ajoituksen suhdetta. Museoviraston Varsinais-Suomen hoitoyksikön raivattua kalmistolla kasvaneen tiheän kasvillisuuden koeoja 1 sijoitettiin metrin levyi-

senä ja 14 metrin pituisena kulkemaan kalmiston laelta kohti pohjoista. Kaivausalueen koko oli näin ollen 14 m². Koeojan lounaiskulman koordinaatiksi valittiin 100/500. Samaa koordinaatistoa on käytetty myös vuosina 2005 ja 2006. Koeoja ulotettiin kalmistokiveyksen rajan ulkopuolelle mahdollisten ruumishautojen tai aurasjälkien havaitsemiseksi. Näistä ei kuitenkaan löytynyt merkkejä, mutta itse kalmiston löytömateriali oli erittäin runsas ja monipuolinen. Esineistön perusteella kalmisto B ajoittuu puhtaasti viikinkiaikaiseksi. Kaivauskerroksen paksuuden ollessa noin 5 cm eniten löytöjä tuli kerroksista 4-6. Nämä vastaavat vuoden 2006 kaivauksen kerroksia 2 ja 3. Palanutta luuta löytyi noin 1,5 kg, saviastian paloja noin 1 kg verran. Sulaneita ja fragmentaarisia pronssilöytöjä tuli 193 kpl. Näistä mainittavia ovat kierteisen kaularenkaan katkelma (KM 34726:186), seitsemän sarjahelmeä sekä tähdenmuotoinen pronssinen ristikkoriipus (KM 34726:277). Kiekkokiviä löytyi kaksi. Savikiekkojen katkelmia saatiin talteen vain seitsemän katkelmaa. Ehkä yllättäen helmien määrä oli suhteellisen pieni, sillä niitä löytyi vain 12 kpl. Löytöjen joukossa ei ollut aseita eikä tarvekaluja. (Luoto 2004)

Vuonna 2005 yleisökaivaus kesti kolme viikkoa ja kalmisto B:n ohella tutkittiin asuinpaikkaa C, joka sijaitsee kalmiston B luoteispuolisella peltoalueella. Kalmistolle B avattu kaivausalue sijoitettiin sen korkeimmalle kohdalle tarkoituksena saada lisätietoa kalmiston rakenteesta poikkileikkausprofiililla. Toinen tutkimuskysymyksistä liittyi kalmiston eri osien väliseen suhteeseen eli haluttiin selvittää onko kalmiston keskusalue sen reunoja vanhempi. Kalmiston laelle sijoitettiin 4 x 4 m laajuinen alue koordinaattien 96-100/501-505 rajaamalle alueelle. Myöhemmin poikkileikkausprofiiliin täydentämiseksi kaivausaluetta laajennettiin etelään 5 x 1 metrin laajuiseksi alueella koordinaattien 91-96/501-502 rajaamalla alueella. Yhtenäinen kaivausala oli 21 m². Kaivaukselta saatiin talteen lähes kuusi kilogrammaa keramiikkaa ja palanutta luuta 3,5 kilogrammaa. Pronssilöydöistä mainittakoon pyöreiden kupurasolkien katkelmat (KM 35206:316, 339, 508 ja 509) sekä pieni pronssilevyn pala (KM 35206: 260), jossa havaittiin eläinornamentiikkaa. Kyseessä on selvästi skandinaavisen kupurasoljen katkelma. Vastaavanlainen solki löytyi Padasjoen Karolanmäen tienpenkasta keväällä 2005. Harvoja löydettyjä käyttöesineitä tai niiden katkelmia edustavat rautainen ruodollinen veitsi (KM 35206:439) ja mahdollinen sirpin teräkatkelma (KM 35206:513). Löytöaineistoon kuului myös rautanauvoja ja -niittejä kuten vuonna 2006. Suurimmaksi osaksi sulaneita lasihelmiä löytyi 76 kappaletta. (Luoto 2005)

4. Kaivauksen käytännön toteutus

Kesän 2006 yleisökaivauksella käytettiin vuonna 2004 paikalle luotua koordinaatistoa, jossa X-akselin arvot kasvavat pohjoiseen ja Y-akselin arvot kasvavat itään eli kunkin ruudun koordinaattipisteinä toimii sen lounaiskulman koordinaatti. Koordinaatistoa ei ole sidottu valtakunnallisiin koordinaattijärjestelmiin. Se poikkeaa myös kalmisto A:n kaivausten aikaisesta koordinaatistosta.

Korkeuskiintopisteenä käytettiin kalmiston laella sijaitsevaa kivenlohkarettä, jossa on porausreiän jälkiä. Aiempina tutkimusvuosina kiveen siirrettyä korkeutta 23,86 m mpy käytettiin sellaisenaan hyväksi vuoden 2006 kaivauksella.

Kaivausalueet sijoitettiin kalmiston luoteisosaan, vuoden 2004 kaivausalueen itä- ja länsipuolelle. Kaivausalue 1, joka avattiin vuoden 2004 kaivausalueen itäpuolelle koodinaattien 100-109/501-503 rajaamalle alueelle, oli leveydeltään kaksi metriä ja pituudeltaan yhdeksän metriä. Alue oli alun perin suunniteltu 10 metrin mittaiseksi. Jotta alueen pohjoispäässä kasvaneita koivuja ei olisi tarvinnut kaataa, aluetta päätettiin lyhentää metrillä. Alue 1 rajautui eteläreunastaan vuoden 2005 kaivausalueeseen. Kaivausalue 2 oli puolestaan metrin levyinen ja 10 metriä pitkä. Se sijoittui koordinaattien 100-110/499-500 rajaamalle alueelle. Kaivausalueet sijoitettiin edellisvuosien kaivausalueiden välittömään läheisyyteen, jotta saataisiin suurempi yhtenäinen alue tutkituksi. Tämän lisäksi kalmistokumpareen koillisosan päälle kasattu raivauskiviröykkiö rajoitti kaivausalueiden sijoittelun mahdollisuutta. Kaivausalueiden yhteenlaskettu koko oli 28 m².

Kaivaus toteutettiin tasokaivauksena. Kaivauskerros pyrittiin pitämään 10 cm paksuisena, mutta käytännössä kivikerrokset määräsivät kaivettavan kerroksen paksuuden. Ohuemman kaivauskerroksen käyttäminen ei olisi ollut järkevää käytettävissä olevan ajan ja kivisyyden huomioon ottaen. Jos karike- ja turvekerros lasketaan mukaan kaivauskerrokseen, kaivettiin molemmilta kaivausalueilta viisi kerrosta (kerrokset 0-4). Tasoja dokumentoitiin neljä (1-4). Tasokartat dokumentoitiin kentällä mittakaavassa 1:20. Kartat digitoitiin MapInfolla ja tulostettiin paremmin A3 paperille sopivina mittakaavassa 1:30 (kartat 2-5). Dokumentointitason 4 jälkeen jäljellä olleet ilmiöt kaivettiin puhtaaseen pohjamaahan luonnollisten rajojen mukaisina ilmiöinä. Viidentenä dokumentointitasona voidaan pitää pohjavaaituksia, joista on laadittu pinta- ja pohjavaaituskartta (kartta 8). Kaivetun kerroksen kokonaispaksuus vaihteli ruudun 109/499 luoteiskulman 13 cm ruudun 107/502 luoteiskulman 89 cm. Keskimääräinen kaivauskerroksen paksuus oli alueella 1 noin 49 cm ja alueella 37 cm. Kaivauskerroksen paksuus kasvoi kohti etelää ja itää mentäessä eli tultaessa kohti kalmiston keskiosaa.

Kaivausalueen 1 itäprofiili (y = 503 linja) ja pohjoisprofiili (x = 109) dokumentoitiin kentällä mittakaavassa 1:20. Kaivausalueen 2 länsiprofiili (y = 499) ja eteläprofiili (x = 100) dokumentoitiin kentällä mittakaavaan 1:20. Digitoituna profiilit tulostettiin mittakaavassa 1:30, jotta ne mahtuisivat A3-kokoisille kartoille (kartat 6 ja 7).

Johanna Enqvist on laatinut kaksi yhdistelmäkarttaa liittämällä Kirsi Luodon vuoden 2004 kaivauksen tasokartat lähinnä vastaaviin tasokarttoihin. Yhdistelmäkartoista käyvät hyvin ilmi miten vaike-

aa on yhdistää eri vuosina käytetyt arbitraariset dokumentointitasot sekä maalajien ja maannostyyppien erilaiset määritykset. Yhdistäminen on tehty siten, että vuoden 2004 taso 3 on yhdistetty vuoden 2006 tasoon 1 (kartta 9) sekä v. 2004 taso 7 v. 2006 tasoon 3.

Löydöt otettiin talteen neljännesneliön kokoisissa ruuduissa löytöjen levinnän ilmiöiden havaitsemiseksi. Vaikka kaivauksella oli käytössä arkeologian osaston takymetri, ei jokaiselle löydölle voitu mitata tarkkoja löytötietoja suuren löytömäärän vuoksi. Erillisistä neliöistä käytettiin kirjaintunnusta siten, että ruudun lounaiskulmassa oli alaruutu A, ruudun kaakkoiskulmassa alaruutu B, luoteiskulmassa alaruutu C ja koilliskulmassa alaruutu D.

C	D
A	B

Kaavakuva ruutujaosta.

Tasot nimettiin siten, että paikoin paksu pintakariker- ja turvekerros sai numerotunnuksen 0. Tämän alta paljastunut ensimmäinen dokumentointitaso oli siten taso 1. Sen alta kaivettiin kerrosta 1, jonka alta paljastui dokumentointitaso 2 ja niin edelleen. Dokumentointitaso oli siis kunkin kerroksen pinta. Tasot dokumentoitiin valokuvaamalla ja piirtämällä kahden metrin pituisissa pätkissä. Tämä oli kaivauksen etenemisen kannalta merkittävä ratkaisu, vaikka yhtenäisten tasokuvien ottaminen näin muodoin oli mahdotonta. Kaivauksella dokumentoitiin jatkuvasti ja piirtäjänä toiminut Johanna Enqvist ei juuri ehtinyt mukaan kaivamaan. Toinen merkittävä tekijä kaivauksen etenemisen kannalta olivat Mikkelin Orijärven kaivaukselta käyttöön saadut pukkijalalliset rullaseulat, joiden seula-verkon silmäkoko oli noin 4 millimetriä. Pienempisilmäistä seula-verkkoa testattiin, mutta se ei kestänyt rapakivimurskan ja irtokivien painoa vaan venyi pian käyttökelvottomaksi. Seulat oli sijoitettu kalmiston eteläpuoliselle pellolle. Erittäin kuivan ja lämpimän kesän vuoksi irrotettu maa-aines oli poikkeuksellisen pölyävää. Kuivuus haittasi myös maalajien värieröjen hahmottamista, vaikka tasot kasteltiinkin ennen dokumentointia.

Maanäytteitä otettiin neljä kappaletta makrofossiilianalyysiä varten. Näytteiden tarkat löytökohdat käyvät ilmi kaivauskertomuksen lopussa olevasta näyteluettelosta.

5. Kaivaushavainnot

Yleisenä havaintona voidaan todeta, ettei kalmistossa ei ole havaittavissa selkeitä rakenteita. Myöskään yksittäisiä hautauksia ei voitu erottaa. Hyvin erikokoisia kiviä (halkaisija 10 - 70 cm) oli

ladottu tiheään kalmiston ylimpiin kerroksiin. Kivien määrä väheni pohjaa kohti kaivettaessa sekä kalmiston reunojen läheisyydessä.

Kalmisto rajautui kaivausalueen 2 pohjoispäässä mahdolliseen kaksoiskivikehään. Kehien ulkopuolella ei ollut liiemmalta kiviä eikä sieltä tullut merkittäviä löytöjä. Vuonna 2004 avatulla alueella oli havaittavissa sama ilmiö.

Pois kaivetun kerroksen paksuus vaihteli siis 13 ja 89 cm välillä siten, että kaivausalueen 2 pohjoispäässä kaivauskerros oli ohuin ja paksuimmillaan kerrokset olivat kaivausalueen 1 itäreunassa. Kaivauskerrokset olivat paksuimmat alueella 1 linjalla $x = 104$ ja alueella 2 linjalla $y = 103$. Alueen 1 itäprofiilin eteen kaivettu muutaman sentin syvyinen profiilioja näkyy luonnollisesti myös pohjavaaitusluvuissa. Kalmistokerros on alueen 1 itäprofiilin perusteella paksuimmillaan 45 - 50 cm ja ohuimmillaankin 15 - 20 cm. Alueelta 1 poistettiin yhteensä 8,8 kuutiota kiviä ja maata. Kiviä tästä määrästä oli arvion mukaan noin 80 %.

Kaivausalue 1 (100-109/501-503) oli dokumentointitasossa 1 erittäin kivinen lukuun ottamatta ruutujen 106-107/501 aluetta. Suhteellisen vähäkivisen alueen ympärille voidaan hahmottaa epä-määräinen kivikehä. Kivien välissä oli tummanruskeaa hiekkamoreenia (TRHM) koko dokumentointitason 1 alueella. Tummanruskea hiekkamoreeni on määritelty aiempina tutkimusvuosina hiekkasekaiseksi tummaksi kalmistomaaksi. Dokumentointitasossa 2 ruutujen 104-102/501-503 alue erottui muuta aluetta kivisempänä. Vallitsevana maalajina oli yhä tummanruskea hiekkamoreeni.

Dokumentointitasossa 3 itse kalmistoalue alkoi rajautua pohjoisesta pienemmäksi siten, että noin linjan $x = 108$ pohjoispuolella vallitsevana maannoksena oli puhdas harmaankeltainen hiekkamoreeni. Muutoin aluetta peitti tummanruskea hiekkamoreeni lukuun ottamatta ruutujen 101-102/502 alueelta esiin tullutta tummanruskean hiekkamoreenin sekaista nokimaaläikkää. Läikän lähistöltä löytyi mm. viisi kaksoiskartion muotoista pronssihelmeä. Yleisesti ottaen kalmiston kivisyys väheni edellisiin kerroksiin verrattuna. Varsinkin kaivausalueen eteläpäästä esiin tuli isohkojen rapakiviä, jotka kuuluvat mäen luontaiseen geologiaan.

Dokumentointitasossa 4, joka oli viimeinen dokumentoitu taso, tummanharmaata hiekkamoreenia oli enää linjan $x = 106$ eteläpuolella, missä paikoitellen pilkotti keltainen hiekkamoreeni. Ruudusta 107/502 tuli esille pieni nokimaaläikkä. Suurempi, harmaan hiekkamoreenin sekainen nokimaaläikkä tuli esille ruutujen 106/501-502 alueelta. Tästä läikästä löytyi mm. pronssinen ristikkorippius KM 35899:912. Ruutujen 102/501 ja 100-102/502 alueilla esille tullut nokimaa oli tummanruskean hiekkamoreenin sekaista. Värjäytyneet läikät kaivettiin pohjaan luontaisten rajojensa mukaisesti puhtaaseen pohjamaahan asti. Paikoitellen näytti siltä, että kalmistokerroksen ja puhtaan pohja-

maan välissä olisi ollut ohuehko heikosti värjäytynyt vaaleanharmaa lähinnä heikkoa nokimaata muistuttava horisontti. Tumma kalmistokerroksesta lienee ajan kuluessa uuttunut tummaa väriä alempaan puhtaaseen horisonttiin värjäten sen. Kerros olisi siten luontainen ja vain välillisesti ihmistoiminnan tuloksena syntynyt.

Kaivausalue 2 (100-110/499-500) oli dokumentointitasossa 1 hyvin kivinen. Kivien välissä maalaajina oli tummanruskea hiekkamoreeni. Suurimmat kivet sijaitsivat alueen eteläpäässä. Dokumentointitasossa 2 linjan $x = 109$ pohjoispuolella maalaji muuttui harmaaksi hiekkamoreeniksi eli alueella oli saavutettu puhdas pohjamaa. Kivisyudessa ei ollut havaittavia eroja dokumentointitasoon 1 verrattuna. Dokumentointitasossa 3 kivien määrä oli selvästi pienempi kaivausalueen pohjoisosassa, jossa samalla kalmistokerroksen ja puhtaan pohjamaan välinen raja asetui linjalla $x = 108$. Ruudussa 105/499 oli pyöreähkö tummanruskean hiekkamoreenin ja nokimaan alue, jonka eteläpuolelta löydettiin erittäin runsaasti savikiekkojen kappaleita. Dokumentointitasossa 4 suurin osa alueesta oli kaivettu puhtaaseen pohjamaahan eli keltaiseen hiekkamoreeniin asti. Vain ruutujen 103-105/499 alueella oli harmaankeltaisen hiekkamoreenin sekainen nokimaakerros. Aivan kaivausalueen eteläpäässä oli toinen harmaankeltaisen hiekkamoreenin muodostama linssi, mutta ilman nokimaahavaintoa.

Kaivausalueen 2 eteläosassa kahden suurehkon, maanpinnalle näkyneen kiven alla oli tummanruskeaa hiekkamoreenia, josta saatiin talteen mm. palanutta luuta. Kivet oli siis vieritetty kalmistokerroksen päälle. Kivien ympärillä oli myös saviastianpalojen löytökeskittymä.

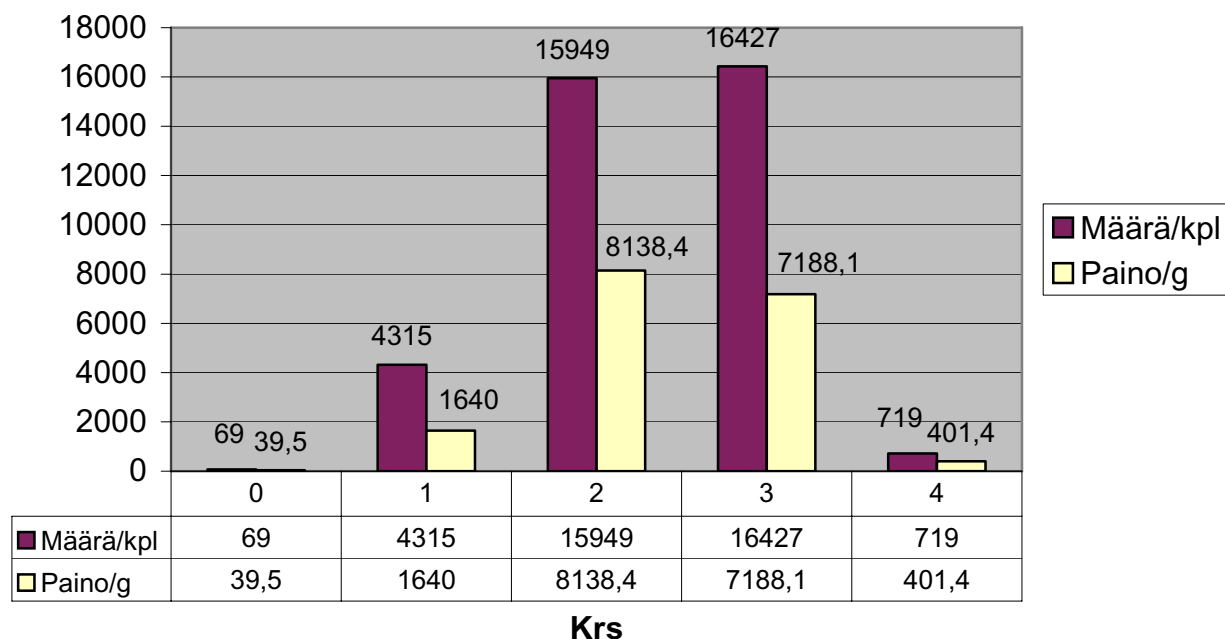
6. Löydöt

Kalmisto B oli hyvin löytörikas. Lähes koko löytöaineisto ajoittuu viikinkiaikaan (775-1025 jKr.) Suurimman löytöryhmän muodostaa polttokalmistoille tyypillisesti palanut luu. Osa varsinkin syvimmistä kerroksista talteen saaduista palaneen luun paloissa oli huomattavan suuria. Myös saviastian paloja saatiin talteen runsaasti. Suurin osa saviastian kappaleista onkin koristeettomia. Harvoissa koristetuissa paloissa on melko runsaasti erilaisia koristeaiheita. Koristeet sijaitsevat vyöhykkeinä profiloitujen astioiden yläosassa. Koristeaiheina esiintyi verkkokuviota, aaltoviivakuviota sekä erilaisia nuorapainannekuvioita. Osin kuonaksi palaneita savikiekkoja löytyi varsinkin kaivausalue 2:n keskivaiheilta. Kaivausalueelta 1 löydettiin osa kuoppakoristeisesta savikiekosta. Kyseessä ovat pystykangaspuiden loimipainokiekot, jotka ovat tyypillisestä rautakauden asuinpaikkojen löytöateriaalia. Ilmeisesti joku vainajista on saanut kangaspuut mukaan roviolle.

Metallisesineiden katkelmia saatiin talteen runsaasti. Vain muutama koru oli säilynyt ehjänä. Suurimman ryhmän muodostavat pronssikorujen katkelmat. Osa niistä oli sulanut tunnistamattomiksi. Aiempina vuosina kalmisto B:ltä oli saatu talteen lähes yksinomaan naisten pukuihin kuuluvien pronssikorujen katkelmia. Tänä vuonna löydetyt kolme päätehelallista vyönsolkea kuuluvat kiistatta miesten pukuihin (Lehtosalo-Hilander 1982: 148), joten kalmisto B ei ole pelkästään naisten kalmisto, kuten aiemmin on arveltu. Myös suurehkojen tappikoristeisten hevosenkenkäsolkien katkelmat kuulunevat miesten viittojen kiinnikkeenä olleisiin solkiin. Lisäksi suuret keskikilvelliset sormukset saattavat kuulua miehille. Naisten korustoon liittyvät esinetyypit muodostavat tästä huolimatta suurimman osan löydöistä. Talteen saatiin mm. pyöreiden kupurasolkien pari suurehkoa palaa, rannerenkaita ja niiden katkelmia, ketjulaitteen osia, sormuksia, pronssihelmiä sekä pronssispiraalia. Yhden spiraalinpätkän päässä oli vielä säilyneenä pienistä spiraaleista tehty ruusuke lankoineen. Kaulakoruihin liittyvinä pronssilöytöinä saatiin talteen tähden muotoinen puhkonainen riipus, useita kaksoiskartion muotoista pronssihelmeä sekä niin ikään useita pronssisia sarjahelmiä. Myös pari pronssispiraalia voi olla peräisin kaulakorusta (ks. Lehtosalo-Hilander 1982: 9 Fig. 37). Lasten hautaamisesta samaan kalmistoon kertovat hyvin pieni rannerengas ja miniatyyrikokoinen sormus.

Vuoden 2006 yleisökaivauksessa otettiin talteen yhteensä 37651 löytöä, joiden yhteispaino on 17969,5 g. Löytörikkaimpia olivat kaivauserrokset kaksi ja kolme (Taulukko 1). Määrällisesti suurimman yksittäisen löytöryhmän muodostaa palanut luu, jota löydettiin 32221 kappaletta, yhteensä 7492,2 g. Lisäksi löydettiin kaksi palaneen luuesineen kappaletta (KM 35899:711). Kappaleet ovat samasta, muodoltaan pitkänomaisesta viivakoristeisesta esineestä. Seuraavaksi suurimman löytöluokan muodostavat saviastian palat, joita otettiin talteen yhteensä 3762 kappaletta, painoltaan 5678,8 g. Suurin osa saviastianpaloista on koristeettomia (esimerkiksi noin 99% kylkipaloista). Koristeltujen palojen koristeaiheina esiintyy erilaisia viiva- ja aaltokuvioita, nuorapainanteita, sekä näiden yhdistelmiä. Kaivauksissa löydettiin myös sangen runsaasti savikiekkojen kappaleita, yhteensä 626 kappaletta, yhteispainoltaan 2678,5 g. Joukossa on myös yksi koristellun savikiekon kappale (KM 35899:384), jonka pinnalla on havaittavissa sormen päällä paineltuja kuoppia. Erityisen paljon savikiekon kappaleita löydettiin kaivausalueen kaksi keskivaiheilta (104/499).

Löytöjen levintä kerroksittain

Taulukko 1. Löytöjen levintä kerroksittain.

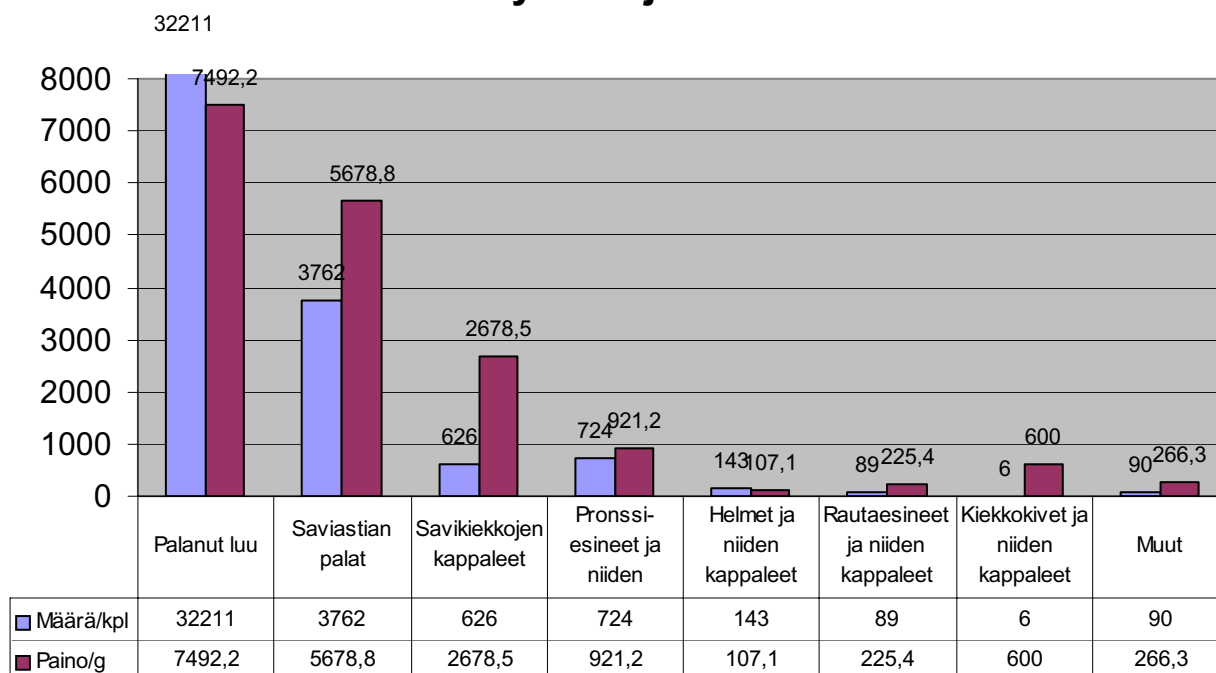
Pronssiesineitä ja niiden kappaleita, mukaan lukien pronssiketjujen ja -spiraalien katkelmat saatiin otettua talteen 724 kappaletta, painoltaan 921,2 g. Suurin osa esineistä on katkelmallisia ja osa on sulanut täysin tunnistamattomiksi. Eniten löydettiin erilaisia korujen katkelmia. Tunnistettujen esineiden ja niiden kappaleiden joukossa on muun muassa miesten ja poikien asuun kuuluneet päätehelalliset vyönsojjet KM 35899:318, 1178 ja 1199, sekä sellaisten kappaleet 148 ja 439. Vastavia on löydetty aiemmin muun muassa Euran Luistarista. (Lehtosalo-Hilander 1982:148-152). Lisäksi löydettiin valmunuppisen kaarisoljen kappaleita KM 35899:751, 835 ja 866 (Kivikoski 1973: Tafel 45, Abb. 421), tappikoristeisen fasettinuppisen hevosenkenkäsoljen kappaleita KM 35899: 487 ja 903 (Kivikoski 1973: Tafel 78, Abb. 696), sekä muita hevosenkenkäsolkien kappaleita KM 35899:72, 597, 652 ja 967. Pyöreiden kupurasolkien kappaleita löydettiin yhteensä seitsemän kappaletta KM 35899:39, 78, 643, 1001, 1185, 1318 ja 1411. Näistä komeimmat ovat alanumerot 78 ja 1185, jotka molemmat edustavat tyyppiä B (Kivikoski 1973: Tafel 73, Abb. 657). Lisäksi talteen otettiin useita erilaisten ranne- ja kaularenkaiden ja sormusten kappaleita. Esimerkkeinä voisi mainita vinoneliökoristeisen, massiivisen rannerenkaan kappaleen KM 35899:1336 (Kivikoski 1973: Tafel 83, Abb. 735 ja Hirviluoto 1958: 53-52), sekä pienikokoisen yksinkertaisen lapsen rannerenkaan KM 35899:513. Sormusten joukossa on yksi huonokuntoinen keskiharjallinen kilpisormus KM 35899:1214 (Lehtosalo-Hilander 1982:122-124), sekä useita spiraalisormuksia ja niiden kappaleita.

Löytöaineistoon kuuluu myös runsaasti erilaisia helmiä ja niiden kappaleita, yhteensä 143 kappaletta, yhteispainoltaan 107,1 g. Näiden joukossa on myös pronssista valmistettuja kaksoiskartiosarja- ja spiraalihelmiä. Kaksoiskartion muotoisia helmiä löydettiin yhteensä viisi kappaletta KM 35899:238, 267, 290, 291 ja 662 ja sarjahelmiä yhteensä kolme kappaletta KM 35899 528, 1130 ja 1163. Suurimman osan löytöryhmästä muodostavat kuitenkin lasimassahelmet, joista osa on voimakkaasti sulaneita. Osa helmistä on sulanut yhteen isommaksi kappaleeksi, tai kiinni pronssispiraaliin tai -helmeen. Suurin osa lasimassahelmistä on sinisiä tai sinertäviä, mutta joukossa on myös joitain kellertäviä ja punertavia helmen kappaleita, sekä yksi useamman yhteen sulaneen tummapohjaisten, silmäkoristeisten lasimassahelmien kappale KM 35899:248. Lasimassahelmien joukossa on myös joitain sarjahelmiä tai sellaisten kappaleita KM 35899:631, 1000 ja 1110. (Lehtosalo-Hilander 1982:128-142). Helmikaulakoruihin kuuluu usein myös erilaisia riipuksia. Yksi tällainen on tähdenmuotoinen puhkonainen riipus KM 35899:912. Vastaavia on löydetty lähinnä Vakka-Suomen alueelta (Kivikoski 1973: Tafel 88, Abb. 777 ja Lehtosalo-Hilander 1982:142).

Erilaisia rautaesineitä ja niiden kappaleita otettiin talteen yhteensä 89 kappaletta, painoltaan 225,4 g. Suurin osa löydetyistä raudan kappaleista on konservoimattomina erittäin hankala tunnistaa. Kokonaisia rautaesineitä löydettiin erittäin vähän. Mainitsemisen arvoisia ovat lyhytteräinen ruodollinen veitsi KM 35899:953 ja taivutetut koukkumaiset naulat KM 35899:126, 362, 383, 434, 748 ja 757. Naulat löytyivät lähes vierekkäisistä neljännesruuduista kaivausalueelta 1 (102-103/502). Lisäksi löydettiin yksi kokonainen niittinaula KM 35899:994 ja toisen sellaisen kappale KM 35899:534, sekä yksi poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoisesta rautavartaasta valmistettu tunnistamaton rautaesine KM 35899:515. Rautaesineiden kappaleiden joukossa on tulusraudan kappale KM 35899:224, yksi keskiharjanteellinen esineen teräkatkelma KM 35899:452, sekä tunnistamattoman rautaesineen teräkatkelma KM 35899:1370.

Yhden erillisen löytöryhmän muodostavat lähinnä punertavasta hiekkakivestä valmistetut kiekkokivet ja niiden kappaleet, joita löydettiin yhteensä 6 kappaletta, yhteispainoltaan 600 g KM 35899:232, 1299, 1393, 1427, 1428 ja 1429. Näiden lisäksi löydettiin yksi mahdollisen hioimen kappale, joitakin piikiven ja kvartsin kappaleita, palanutta savea, savikuonaa, kuonaa, palamatonta luuta, yksi epävarma savitiivisteiden kappale ja kolme mahdollisen saviesineiden kappaleita.

Löydöt lajeittain

Taulukko 2. Löytöjen määrät ja painot lajeittain.

Rautaesineitä tai sellaisten katkelmia saatiin talteen muutamia. Suurimman ryhmän muodostavat koukkumaiset naulat. Ne voivat olla peräisin samantyyppisestä laatikosta kuin Euran Luistarin haudasta 825 (Lehtosalo-Hilander 2000: 267). Myös pari kilvestä peräisin olevaa niittinaulaa saatiin talteen. Aivan pohjimmaisesta kerroksesta löytyi ruodollinen veitsi, jonka terä on vain muutamman sentin mittainen ruodon ollessa lähes kolme kertaa terää pidempi. Kyseessä lienee aivan loppuun kulutettu veitsi. Toisen tulkinnan mukaan kyse voisi olla myös jostakin puusepän erikoistykälusta. Toistaiseksi tarkemmin tunnistamaton talttamainen rautaterä voisi kuulua puusepän työkaluihin. Hieman kaareva, keskiharjallinen rautavartaan kappale voisi puolestaan olla peräisin kärkeä kohti kapenevasti keihäänkärjestä. Usein rautaesineiden katkelmat voidaan kuitenkin tunnistaa varmuudella vasta konservoinnin jälkeen.

Lasihelmistä suurin osa oli erittäin huonossa kunnossa, sillä ne olivat osin tai kokonaan sulaneita erimuotoisiksi möykyiksi. Osasta tuli oli vaurioittanut pintakerrosta siten, että helmen värin määrittäminen ei enää onnistunut. Suurin osa helmistä, joiden väritys voitiin vielä määrittää, oli sinisiä. Vain muutama keltainen helmi saatiin talteen. Joskus lasihelmet olivat sulaneet kiinni pronssiseen sarjahelmeen. Ainakin yhteen sulaneeseen suureen mustapohjaiseen valkokoristeiseen helmeen oli kiinnittyneenä useita muita helmiä.

6.1 Löytöjen levintä

Löytöjen levinnästä on laadittu muutamia teemakarttoja MapInfolla. Jälkityöajan rajallisuudesta johtuen teemakartat on ehditty laatia vain taulukoimalla kaikkien kerrosten löydöt yhteen taulukoon kunkin löytölajin osalta. Toisin sanoen eri kerrosten sisäistä levintää ei ollut tässä vaiheessa mahdollista tutkia tarkemmin. Teemakartat on laadittu löytöjen kappalemäärien sekä grammamäärien painosummien mukaan. Löytöjen talteenotto neljännesneliön tarkkuudella paljasti useita löytökeskittymiä neliömetristen ruutujen sisällä, joten menetelmää voidaan pitää onnistuneena ja käyttökelpoisena myös tulevaisuudessa tutkimuksissa silloin, kun löytöjen tarkka talteenotto takymetrillä ei ole mahdollista.

Palaneen luun kappalemääräinen levintä on melko tasainen kaivausalueella 1 linjalle $x = 107$ asti, minkä jälkeen löytömäärät suorastaan romahtavat. Kaivausalueelta 1 eniten palaneita luita löytyi alueen itäreunasta, ruuduista 103/502 D ja 104/502 B sekä ruudusta 103/501 C. Runsaasti palanutta luuta saatiin talteen myös ruudun 106/501 länsireunasta (A ja C). Sen sijaan kaivausalueella 2 luiden levinnässä on selvä keskittymä ruudussa 103/499 (suurin keskittymä A ja B, runsaasti myös C ja D) sekä ruudun 104/499 luoteiskulmassa (104/499C). Palaneen luun painomääräisessä vertailussa erot ruutujen välillä tasoittuvat. Toisin sanoen keskittymissä on suhteessa enemmän pieniä luun palasia kuin muissa ruuduissa.

Saviastian palojen levintä noudattelee pääpiirteissään palaneen luun levintää varsinkin kaivausalueiden pohjoisosissa. Tosin saviastian palojen levintä ei ole aivan yhtä tasainen kuin palaneen luun levintä. Runsaasti saviastian paloja löytyi ruudusta 100/499, josta niitä löytyi varsinkin ruudun kaakkoiskulmasta (100/499 B). Myös ruudusta 101/502 löytyi runsaasti saviastian kappaleita. Eriytyisen löytörikkaita olivat osaruudut A, B ja D. Myös luukeskittymän 103/499 A ja B alueelta saatiin talteen runsaasti saviastian paloja. Mainitulta alueelta talteen saadut palat ovat suhteessa suurempia kuin muualta löydetyt palat, mikä näkyy saviastian palojen painomääräisessä levinnässä (kartta 14).

Savikiekkojen levintä keskittyy lähes kokonaan kaivausalueen 2 ruudun 104/499 etelä- ja itäosaan. Varsinkin osaruudusta 104/499 löytyi painomääräisesti huomattavan suuri osa savikiekkolöydöistä. Alueella olikin *in situ* hajonnut savikiekko ja runsaasti kuonaantuneita savikiekkon kappaleita. Huomattava saviastianpalojen ja palaneen luun keskittymät sijaitsevat vain metrin päässä kiekkokeskittymästä etelään. Alueelta saatiin talteen myös suurimmat pronssilöydöt mm. pyöreän kupurasoljen puolikas.

Pronssilöytöjen levintäkartoissa on lähtöaineistossa yhdistetty niin pronssiesineiden, -spiraalien kuin pronssiketjun kappaleet. Pronssihelmet sen sijaan on yhdistetty muiden helmien levintäkartaan. Pronssilöytöjen kappalemääräisessä levinnässä huomio kiinnittyy kaivausalueen 1 kaakkoisnurkkaan sekä ruutuihin 103/501 B, 103/502 C ja 104/502 B. Kaivausalueella 2 eniten pronssilöytöjä tuli ruudun 100/499 alueelta. Painomäärää tarkastellessa pronssilöytöjen keskittymät muuttuvat siten, että suurimmat ja painavimmat pronssit ovat löytyneet osaruuduista 101/499 C, 103/499 A ja B (kupurasoljen katkelma ja vyönsolki). Kaivausalueella 1 painomäärän mukaisen levinnän painopistealueet noudattelevat osittain kappalemääräistä levintää. Ruudusta 108/502 A löytynyt pronssiketjun pätkä erottuu painomääräisessä levinnässä muutoin suhteellisen löytököyhässä pohjoispäässä.

Lasihelmien sulaneiden kappaleiden levinnässä kaivausalueella 1 on kolme keskittymää: ruutu 100/502 kaivausalueen kaakkoiskulmassa, osaruudut 102/501 D, 103/501 B ja C, 103/502 C ja 104/501 A ja B kaivausalueen keskiosan länsireunassa sekä ruudun 106/501 alue. Helmien levintä poikkeaa syystä tai toisesta pronssilöytöjen levinnästä. Pronssihelmien levintä keskittyy kaivausalueen 1 eteläosaan. Kaivausalueella 2 helmilöydöt keskittyvät osaruutuihin 103/499 B ja C. Myös tällä alueella pronssihelmien levintä keskittyy alueen eteläosaan. Tosin alueelta löytyi vain kolme pronssista helmeä: kaksi sarjahelmeä ja yksi spiraalihelmi. Helmilöytöjen painomääräisen levinnän informatiivisuutta vähentää pronssihelmien vaikutus.

Rautalöytöjen levintä keskittyy selkeästi kaivausalueella 2 linjan $x = 105$ eteläpuolelle ja kaivausalueella 1 alueen itäosaan välille $x = 102 - 106$. Alueelta löytyi etenkin käyrävartisia leveäkantaisia nauvoja. Osaruudusta 501/100 D löytynyt ruodollinen veitsen terä näkyy selkeästi painomääräisessä levinnässä.

7. Yhteenveto

Kesän 2006 tutkimusten tieteellisenä tavoitteena oli selvittää kalmiston sisäistä rakennetta sekä tarkentaa sen ajoitusta. Kaivauksen löytöaineisto oli poikkeuksellisen rikas, joskin katkelmallinen. Löytöjen talteen ottaminen neljännesneliön kokoisissa ruuduissa oli onnistunut ratkaisu, sillä siten saatiin esiin selviä löytökeskittymiä lähes jokaisessa löytöryhmässä. Yksittäisiä hautauksia ei kuitenkaan vielä pystytä erottamaan. Kalmiston sisäisen kronologian selvittämiseksi olisi ehdottoman tärkeää saada ajoitettua ruudusta 100/501 kalmiston pohjimmaisesta kerroksesta löytyneet melko suuret luun kappaleet, sillä ne voivat ajoittaa kalmiston perustamisajankohdan. Luuaineiston ana-

lyysiä ei pystytty tässä vaiheessa toteuttamaan, sillä löytöjen määrä sitoi käytettävissä olleet resurssit löytöjen puhdistukseen ja luettelointiin.

Kalmistosta löydettiin useita päätehelallisia vyönsolkia, jotka kuuluvat ainakin Luistarin materiaalis- sa ainoastaan miesten ja poikien vaatetukseen. Näin ollen kalmistoon on haudattu molempia sukupuolia, vaikka aiempien tutkimusten perusteella kalmisto B näytti olevan naisten kalmisto. Kalmisto näyttäisi ajoittuvan puhtaasti viikinkiaikaan ja se olisi otettu käyttöön vuoden 800 tienoilla. Mahdollisesti merovingiaikaan ajoittuvien esineiden löytyminen kalmistosta (valmunupiset kaa- risoljet, koverankupera rannerengas) ei vielä riitä kalmiston käyttöiän vanhentamiseen. Kokonaisia aseita sisältävien asehautausten puuttuminen, korujen ja muiden esineiden katkelmallisuus, yksit- täisten hautausten puuttuminen tukee kalmiston viikinkiaikaisuutta. Se jatkaa kalmisto A:n hau- danneen yhteisön polttohautausperinnettä, mutta monin tavoin muuttuneena.

Kirjallisuutta:

Hirviluoto, Anna-Liisa 1958. Yläneen Anivehmaan hauta LXII. *SM 1958*. Helsinki.

Kivikoski, Ella 1973. *Die Eisenzeit Finnlands. Bildwerk und Text*. Neuausgabe. Helsinki.

Purhonen, Paula (toim.) 1996 *Vainionmäki – A Merovingian Period Cemetery in Laitila, Finland*. National Board of Antiquities. Helsinki.

Lehtosalo-Hilander, Pirkko-Liisa 1982. *Luistari II, The Artefacts*. SMYA 82:2. Helsinki.

Aiemmat kaivauskertomukset:

Luoto, Kirsi 2004, *Laitila Vainionmäki kalmisto B. Kertomus koekaivauksesta 26.7.-6.8.2004*. Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

Luoto, Kirsi 2005, *Laitila Vainionmäki. Kertomus kaivauksista Vainionmäen kalmisto B:llä ja asuinpaikka C:llä 18.7.-5.8.2005*. Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

LAITILA VAINIONMÄKI B
E. Mikkola 2006

Karttaluettelo

- Kartta 1.** Yleiskartta. Mk 1:500. Johanna Enqvist
- Kartta 2.** Alueet 1 ja 2, pinta- ja pohjavaaitus. Mk 1:30. Johanna Enqvist
- Kartta 3.** Alueet 1 ja 2, taso1. Mk 1:30. Johanna Enqvist
- Kartta 4.** Alueet 1 ja 2, taso 2. Mk 1:30. Johanna Enqvist
- Kartta 5.** Alueet 1 ja 2, taso 3. Mk 1:30. Johanna Enqvist
- Kartta 6.** Alueet 1 ja 2, taso 4. Mk 1:30. Johanna Enqvist
- Kartta 7.** Alue 2, etelä- ja länsiprofiili. Mk 1:30. Johanna Enqvist
- Kartta 8.** Alue 1, pohjois- ja itäprofiili. Mk 1:30. Johanna Enqvist
- Kartta 9.** Yhdistelmäkartta v. 2006 alueet 1 ja 2 tasossa 1 ja vuoden 2004 koeoja tasossa 3. Johanna Enqvist (v. 2004 Kalle Luoto)
- Kartta 10.** Yhdistelmäkartta v. 2006 alueet 1 ja 2 tasossa 3 ja vuoden 2004 koeoja tasossa 7. Johanna Enqvist (v. 2004 Kalle Luoto)
- Kartta 11.** Palaneen luun levintä, kappalemäärä. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 12.** Palaneen luun levintä, paino. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 13.** Saviastian kappaleiden levintä, kappalemäärä. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 14.** Saviastian kappaleiden levintä, paino. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 15.** Savikiekkujen levintä, kappalemäärä. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 16.** Savikiekkujen levintä, paino. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 17.** Pronssilöytöjen levintä, kappalemäärä. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 18.** Pronssilöytöjen levintä, paino. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 19.** Helmien levintä, kappalemäärä. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 20.** Helmien levintä, paino. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 21.** Rautalöytöjen levintä, kappalemäärä. Mk 1:50. Esa Mikkola
- Kartta 22.** Rautalöytöjen levintä, paino. Mk 1:50. Esa Mikkola

Mustavalkonegatiiviluettelo

- 141326 Kaivausalue 1 ennen kaivauksen aloittamista. Kuvattu etelästä. Kuva Johanna Enqvist 21.7.2006
- 141327 Kaivausalue 1 ennen kaivauksen aloittamista. Kuvattu etelästä. Kuva Johanna Enqvist 21.7.2006
- 141328 Kaivausalue 1 ennen kaivauksen aloittamista. Kuvattu pohjoisesta. Kuva Johanna Enqvist 21.7.2006
- 141329 Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 24.7.2006
- 141330 Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 24.7.2006
- 141331 Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 24.7.2006
- 141332 Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 1. Kuvattu pohjoisesta. Kuva Johanna Enqvist 24.7.2006
- 141333 Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 1. Kuvattu etelästä. Kuva Johanna Enqvist 25.7.2006
- 141334 Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 25.7.2006
- 141335 Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 25.7.2006
- 141336 Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Esa Mikkola 26.7.2006
- 141337 Kaivausalueen 1 ruudut 106-108/501-506 tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Esa Mikkola
- 141338 Kaivausalueen 1 ruudut 108-109/501-503 tasossa 1. Kuvattu idästä. Kuva Esa Mikkola 26.7.2006
- 141339 Pronssikoru *in situ* kaivausalueella 1 kohdassa 100,70/502,21 ensimmäisessä kerroksessa. Kuvattu pohjoisesta. Kuva Esa Mikkola 26.7.2006
- 141340 Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 27.7.2006
- 141341 Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 27.7.2006
- 141342 Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 27.7.2006
- 141343 Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 27.7.2006
- 141344 Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 27.7.2006
- 141345 Vyönhela *in situ* kaivausalueella 1 ruudussa 105/501 D-ruudun ensimmäisessä kerroksessa.. Kuva Esa Mikkola 27.7.2006
- 141346 Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 28.7.2006
- 141347 Päätehelallinen vyönsolki *in situ* kaivausalueella 2 kohdassa 103,37/499,82 kaivauskerroksessa 2. Kuvattu etelästä. Kuva Esa Mikkola 28.7.2006
- 141348 Työkuva. Löytöä ovat ihailmassa kaivausjohtaja Esa Mikkola, piirtäjä Johanna Enqvist, tutkimusavustaja Riku Mönkkönen sekä vapaaehtoiskaivajat Santeri ja Katsu. Kuvattu koillisesta. Kuva Olli Kunnas 28.7.2006
- 141349 Pronssinen sormus *in situ* kaivausalueella 2 kohdassa 103,53/499,72 kaivauskerroksessa 2. Kuvattu idästä. Kuva Olli kunnas 28.7.2006
- 141350 Savikiekkko *in situ* kaivausalueella 2 kohdassa 104,17/499,50 kaivauskerroksessa 2. Kuvattu etelästä. Kuva Olli Kunnas 28.7.2006

- 141351 Työkuva. Tutkimusavustaja Riku Mönkkönen lukee takymetriä. Kuvattu luoteesta. Kuva Olli Kunnas 28.7.2006
- 141352 Työkuva. Kaivausalueen 1 eteläpää on valmis piirrettäväksi samalla kun alueen keskiosaa vielä kaivetaan. Kuvattu etelästä. Kuva Olli Kunnas 28.7.2006
- 141353 Työkuva. Seulontapaikka sijaitsi kalmisto B:n eteläpuolisella peltoalueella. Kuvattu luoteesta. Kuva Olli Kunnas 28.7.2006
- 141354 Pyöreän kupurasoljen katkelma *in situ* kaivausalueella 2 kohdassa 103,45/499,29 kaivauskerroksessa 2. Kuvattu lännestä. Kuva Johanna Enqvist 28.7.2006
- 141355 Pyöreän kupurasoljen katkelma *in situ* kaivausalueella 2 kohdassa 103,45/499,29 kaivauskerroksessa 2. Kuvattu lännestä. Kuva Johanna Enqvist 28.7.2006
- 141356 Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 28.7.2006
- 141357 Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 31.7.2006
- 141358 Kaivausalueen 1 ruudut 106-108/501-503 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 31.7.2006
- 141359 Kaivausalueen 1 ruudut 108-109/501-503 tasossa 2. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 31.7.2006
- 141360 Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 1.8.2006
- 141361 Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 1.8.2006
- 141362 Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 1.8.2006
- 141363 Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 1.8.2006
- 141364 Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 1.8.2006
- 141365 Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 2.8.2006
- 141366 Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 2.8.2006
- 141367 Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 2.8.2006
- 141368 Kaivausalueen 1 ruudut 106-109/501-503 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 3.8.2006
- 141369 Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 4. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 3.8.2006
- 141370 Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 4. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 3.8.2006
- 141371 Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500 tasossa 4. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 3.8.2006
- 141372 Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 4. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 3.8.2006
- 141373 Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 4. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 3.8.2006
- 141374 Kaivausalueen 2 eteläprofiili 100/499-500. Kuvattu pohjoisesta. Kuva Johanna Enqvist 4.8.2006
- 141375 Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 3. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 3.8.2006
- 141376 Kaivausalueen 2 länsiprofiili 108-110/499. Kuvattu idästä. Kuva Riku Mönkkönen 4.8.2006
- 141377 Kaivausalueen 2 länsiprofiili 106-108/499. Kuvattu idästä. Kuva Riku Mönkkönen 4.8.2006

- 141378 Kaivausalueen 2 länsiprofiili 104-106/499. Kuvattu idästä. Kuva Riku Mönkkönen 4.8.2006
- 141379 Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 4. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 4.8.2006
- 141380 Kaivausalueen 2 länsiprofiili 102-104/499. Kuvattu idästä. Kuva Riku Mönkkönen 4.8.2006
- 141381 Kaivausalueen 2 länsiprofiili 100-102/499. Kuvattu idästä. Kuva Riku Mönkkönen 4.8.2006
- 141382 Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 4. Kuvattu idästä. Kuva Johanna Enqvist 4.8.2006
- 141383-384 Veitsi ja luu *in situ* kaivausalueella 1 kohdassa 100,58/501,5 kaivauskerroksessa 4. Kuvattu lännestä. Kuva Esa Mikkola 4.8.2006
- 141385 Kaivausalueen 1 pohjoisprofiili 109/501-503. Kuvattu etelästä. Kuva Riku Mönkkönen 7.8.2006
- 141386 Kaivausalueen 1 itäprofiili 109-107/503. Kuvattu lännestä. Kuva Riku Mönkkönen 7.8.2006
- 141387 Kaivausalueen 1 itäprofiili 107-105/503. Kuvattu lännestä. Kuva Riku Mönkkönen 7.8.2006
- 141388 Kaivausalueen 1 itäprofiili 105-103/503. Kuvattu lännestä. Kuva Riku Mönkkönen 7.8.2006
- 141389 Kaivausalueen 1 itäprofiili 103-101/503. Kuvattu lännestä. Kuva Riku Mönkkönen 7.8.2006
- 141390 Kaivausalueen 1 itäprofiili 101-100/503. Kuvattu lännestä. Kuva Riku Mönkkönen 7.8.2006
- 141391-392 Kaivausalueet täytettyinä. Kuva Esa Mikkola 7.8.2006

Diaposiitivuettelo

KM	aihe	kuvaussuunta	kuvaaja	pvm
59358	Kaivausalue 1 ennen kaivauksen aloittamista	etelästä	Johanna Enqvist	21.7.2006
59359	Kaivausalue 1 ennen kaivauksen aloittamista	pohjoisesta	Johanna Enqvist	21.7.2006
59360	Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 1	idästä	Johanna Enqvist	25.7.2006
59361	Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 1	idästä	Johanna Enqvist	25.7.2006
59362	Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 1	idästä	Esa Mikkola	26.7.2006
59363	Kaivausalueen 1 ruudut 106-109/501-503 tasossa 1	idästä	Esa Mikkola	26.7.2006
59364	Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	28.7.2006
59365	Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	28.7.2006
59366	Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	31.7.2006
59367	Kaivausalueen 1 ruudut 106-108/501-503 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	31.7.2006
59368	Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	2.8.2006
59369	Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	2.8.2006
59370	Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	2.8.2006
59371	Kaivausalueen 1 ruudut 106-109/501-503 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	3.8.2006
59372	Kaivausalueen 1 ruudut 100-102/501-503 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	3.8.2006
59373	Kaivausalueen 1 ruudut 102-104/501-503 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	4.8.2006
59374	Kaivausalueen 1 ruudut 104-106/501-503 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	4.8.2006
59375	Kaivausalueen 1 pohjoisprofiili 109/501-503	etelästä	Riku Mönkkönen	4.8.2006
59376	Kaivausalueen 1 itäprofiili 109-107/503	länneestä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59377	Kaivausalueen 1 itäprofiili 107-105/503	länneestä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59378	Kaivausalueen 1 itäprofiili 105-103/503	länneestä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59379	Kaivausalueen 1 itäprofiili 103-101/503	länneestä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59380	Kaivausalueen 1 itäprofiili 101-100/503	länneestä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59381	Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 1	idästä	Johanna Enqvist	24.7.2006
59382	Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 1	idästä	Johanna Enqvist	24.7.2006
59383	Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500 tasossa 1	idästä	Johanna Enqvist	24.7.2006
59384	Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 1	pohjoisesta	Johanna Enqvist	24.7.2006
59385	Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 1	etelästä	Johanna Enqvist	24.7.2006
59386	Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	27.7.2006
59387	Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	27.7.2006
59388	Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	27.7.2006
59389	Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	27.7.2006
59390	Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 2	idästä	Johanna Enqvist	27.7.2006
59391	Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	1.8.2006
59392	Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	1.8.2006
59393	Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	1.8.2006
59394	Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	1.8.2006
59395	Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 3	idästä	Johanna Enqvist	1.8.2006
59396	Kaivausalueen 2 ruudut 100-102/499-500 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	3.8.2006
59397	Kaivausalueen 2 ruudut 102-104/499-500 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	3.8.2006
59398	Kaivausalueen 2 ruudut 104-106/499-500 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	3.8.2006
59399	Kaivausalueen 2 ruudut 106-108/499-500 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	3.8.2006
59400	Kaivausalueen 2 ruudut 108-110/499-500 tasossa 4	idästä	Johanna Enqvist	3.8.2006
59401	Kaivausalueen 2 eteläprofiili 100/499-500	pohjoisesta	Johanna Enqvist	4.8.2006
59402	Kaivausalueen 2 länsiprofiili 100-102/499	idästä	Riku Mönkkönen	4.8.2006
59403	Kaivausalueen 2 länsiprofiili 102-104/499	idästä	Riku Mönkkönen	4.8.2006
59404	Kaivausalueen 2 länsiprofiili 104-106/499	idästä	Riku Mönkkönen	4.8.2006
59405	Kaivausalueen 2 länsiprofiili 108-110/499	idästä	Riku Mönkkönen	4.8.2006
59406	Pronssisormus in situ ruudussa 100/501A	idästä	Esa Mikkola	26.7.2006
59407	Pronssilöytö in situ kaivausalueen 1 ruudussa 100/502	länneestä	Esa Mikkola	27.7.2006

59408	Pronssinen sormus in situ kaivausalueella 1 kohdassa 103,94/502,23 ensimmäisessä kerroksessa	etelästä	Esa Mikkola	27.7.2006
59409	Pronssinen rannerengas in situ kaivausalueella 1 kohdassa 100,61/502,00	etelästä	Esa Mikkola	27.7.2006
59410	Vyönsolki in situ kaivausalueella 1 kohdassa 101,03/502,21 kaivauskerroksessa 2	kaakosta	Johanna Enqvist	31.7.2006
59411	Vyönsolki in situ kaivausalueella 1 kohdassa 101,03/502,21 kaivauskerroksessa 2	kaakosta	Johanna Enqvist	31.7.2006
59412	Luita in situ kaivausalueella 1 kohdassa 102,58/501,56 kaivauskerroksessa 2	kaakosta	Johanna Enqvist	3.8.2006
59413	Soljen katkelma in situ kaivausalueella 1 kohdassa 100,76/501,17 kaivauskerroksessa 3	kaakosta	Johanna Enqvist	3.8.2006
59414	Soljen ja helan katkelma in situ kaivausalueella 1 kohdassa 106,44/502,31 kaivauskerroksessa 3	kaakosta	Johanna Enqvist	3.8.2006
59415	Veitsi ja luu in situ kaivausalueella 1 kohdassa 100,58/501,5 kaivauskerroksessa 4	-	Esa Mikkola	4.8.2006
59416	Veitsi ja luu in situ kaivausalueella 1 kohdassa 100,58/501,5 kaivauskerroksessa 4	-	Esa Mikkola	4.8.2006
59417	Veitsi ja luu in situ kaivausalueella 1 kohdassa 100,58/501,5 kaivauskerroksessa 4	-	Esa Mikkola	4.8.2006
59418	Veitsi ja luu in situ kaivausalueella 1 kohdassa 100,58/501,5 kaivauskerroksessa 4	-	Esa Mikkola	4.8.2006
59419	Päätehelallinen vyönsolki in situ kaivausalueella 2 kohdassa 103,37/499,82 kaivauskerroksessa 2	etelästä	Esa Mikkola	28.7.2006
59420	Pronssinen sormus in situ kaivausalueella 2 kohdassa 103,53/499,72 kaivauskerroksessa 2	idästä	Olli Kunnas	28.7.2006
59421	Savikiekko in situ kaivausalueella 2 kohdassa 104,17/499,50 kaivauskerroksessa 2	etelästä	Olli Kunnas	28.7.2006
59422	Pyöreän kupurasoljen katkelma in situ kaivausalueella 2 kohdassa 103,45/499,29 kaivauskerroksessa 2	lännestä	Johanna Enqvist	28.7.2006
59423	Pyöreän kupurasoljen katkelma in situ kaivausalueella 2 kohdassa 103,45/499,29 kaivauskerroksessa 2	lännestä	Johanna Enqvist	28.7.2006
59424	Saviastianpala in situ kaivausalueella 2 kohdassa 103,11/499,30 kaivauskerroksessa 2	idästä	Johanna Enqvist	28.7.2006
59425	Vyönsolki in situ kaivausalueella 2 kohdassa 102,77/499,82 kaivauskerroksessa 2	idästä	Johanna Enqvist	1.8.2006
59426	Vyönsolki in situ kaivausalueella 2 kohdassa 102,77/499,82 kaivauskerroksessa 2	idästä	Johanna Enqvist	1.8.2006
59427	Työkuva. Seulontapaikka sijaitsee kalmisto B:n eteläpuolisella peltoalueella	luoteesta	Olli Kunnas	28.7.2006
59428	Työkuva. Kaivausalueen 1 eteläpää on valmis piirrettäväksi samalla kun alueen keskiosaa vielä kaivetaan	etelästä	Olli Kunnas	28.7.2006
59429	Työkuva. Tutkimusavustaja Riku Mönkkönen lukee takymetriä.	luoteesta	Olli Kunnas	28.7.2006
59430	Työkuva. Löytöä ihailmassa kaivausjohtaja Esa Mikkola, piirtäjä Johanna Enqvist, tutkimusavustaja Riku Mönkkönen sekä kaivajat Santeri ja Katsu	koillisesta	Olli Kunnas	28.7.2006
59431	Työkuva kaivausalueen 1 kaivamisesta	kaakosta	Esa Mikkola	27.7.2006
59432	Työkuva kaivausalueen 1 kaivamisesta	luoteesta	Esa Mikkola	4.8.2006
59433	Kaivausalueen 1 täyttö ja harsojen laitto	etelästä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59434	Kaivausalueet täytettyinä	pohjoisesta	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59435	Kaivausalueet täytettyinä	etelästä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59436	Kaivausalueet täytettyinä	etelästä	Riku Mönkkönen	7.8.2006
59437	Kaivausalueet täytettyinä	pohjoisesta	Esa Mikkola	7.8.2006

Makrofossiilinäyteluettelo

Näyte	X/Y	Z1/Z2
1 Hiili- ja keramiikka keskittymästä, 2. krs.	105,79/499,55	22,50/22,46
2 Kalmistokiveyksen välistä, 3. krs.	102,96/499,25	22,59/22,51
3 Kalmistokiveyksen välistä, 3. krs.	100,16/499,74	22,50/22,45
4 Tumman maan ja niittien keskittymästä, 3. krs.	103,08/502,69	22,71/22,65

Kuvataulut

Neg. nro 141327 Kaivausalue 1 ennen kaivauksen aloittamista. Etelästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141328 Kaivausalue 1 ennen kaivauksen aloittamista. Pohjoisesta. Kuvannut J. Enqvist.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Laitila Vainionmäki kalmisto B

Viikinkiaikaisen polttokalmiston yleisökaivaus 24.7. - 4.8.2006

Muinaisjäännösrekisterin numero: **400 01 0150**

Tila: **Vainionmäki**

Kiinteistörekisterin tunnus: **400-410-0023-0006**

Omistaja: **Museovirasto**

Sijainti: **PK 1131 10 Kalanti
p = 6760 574
i = 3211 261
z= 21 – 23 m mpy**

Projektinjohtaja: **Marianne Schauman-Lönnqvist**
Kaivausjohtaja: **Esa Mikkola**
Piirtäjä: **Johanna Enqvist**
Tutkimusavustajat: **Riku Mönkkönen ja Olli Kunnas**
Kaivaja: **Ville Rohiola**

Tutkittu ala: **28 m²**

Tutkimuskustannukset: **15662 €**

Rahoittaja: **Museovirasto**

Löydöt: **KM 35899:1-1044**

Kuvamateriaali:
Diapositiivit **59358-59437**
Mustavalkonegatiivit **141326-141392**

Aiemmat tutkimukset: **Jyri Saukkonen 1986 koekuopitus
Kirsi Luoto 2004 koekaivaus
Kirsi Luoto 2005 kaivaus**

Aiemmat löydöt: **KM 23275:1-4
KM 26564
KM 34726:1-402
KM 35206:1-850**

Neg. nro 141329 Kaivausalue 2, 100-102/499-500 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141330 Kaivausalue 2, 102-104/499-500 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141331 Kaivausalue 2, 104-106/499-500 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

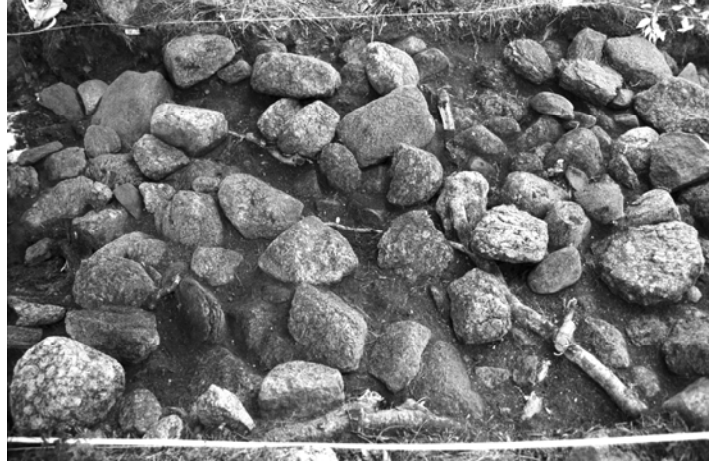
Neg. nro 141332 Kaivausalue 2,
106-108/499-500 tasossa 1.
Pohjoisesta. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141333 Kaivausalue 2,
108-110/499-500 tasossa 1.
Etelästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141334 Kaivausalue 1, 100-102/501-503 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141335 Kaivausalue 1, 102-104/501-503 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141336 Kaivausalue 1, 104-106/501-503 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141337 Kaivausalue 1, 106-108-102/501-503 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141338 Kaivausalue 1, 108-109-102/501-503 tasossa 1.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141346 Kaivausalue 1, 100-102/501-503 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist

Neg. nro 141356 Kaivausalue 1, 102-104/501-503 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist

Neg. nro 141357 Kaivausalue 1, 104-106/501-503 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist

Neg. nro 141358 Kaivausalue 1, 106-108/501-503 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist

Neg. nro 141359 Kaivausalue 1, 108-109/501-503 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist

LAILILA VAINIONMÄKI B

ESA MIKKOLA 2006

Neg. nro 141340 Kaivausalue 2, 100-102/499-500 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141341 Kaivausalue 2, 102-104/499-500 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141342 Kaivausalue 2, 104-106/499-500 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141343 Kaivausalue 2, 106-108/499-500 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141344 Kaivausalue 2, 108-110/499-500 tasossa 2.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141347 Päätehelallinen vyönsolki *in situ*, alue 2, 103,37/499,82, krs 2. Etelästä.
Kuvannut Esa Mikkola.

Neg. nro 141350 Savikiekon kappaleet *in situ*, alue 2, 104,17/499,50, krs 2. Etelästä.
Kuvannut O. Kunnas.

Neg. nro 141355 Pyöreän kupurasoljen katkelma *in situ*, alue 2, 103,45/499,29, krs 2. Etelästä.
Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141348 Työkuva. Löytöä ovat ihaillemassa kaivaustenjohtaja Esa Mikkola, piirtäjä Johanna Enqvist, tutkimusavustaja Riku Mönkkönen sekä vapaaehtoiset kaivajat Santeri ja Katsu. Koillisesta. Kuvannut O. Kunnas.

Neg. nro 141351 Työkuva. Tutkimusavustaja Riku Mönkkönen lukee takymetriä. Luoteesta. Kuvannut O. Kunnas.

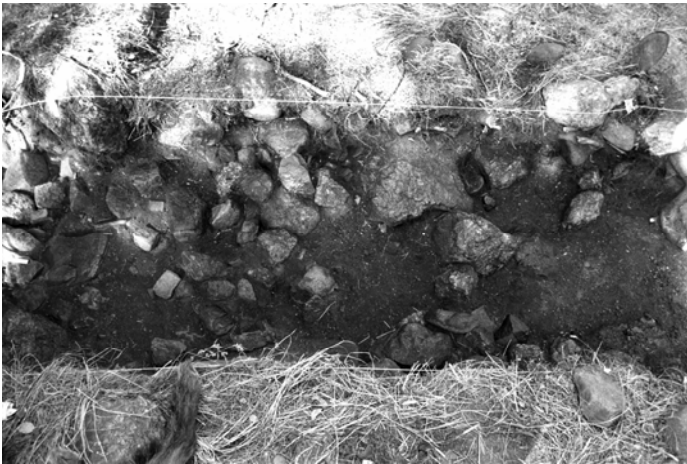
Neg. nro 141353 Työkuva. Seulontapaikka sijaitsi kalmisto B:n eteläpuolisella peltoalueella. Luoteesta. Kuvannut O. Kunnas.

Neg. nro 141360 Kaivausalue 2, 100-102/499-500 tasossa 3.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141361 Kaivausalue 2, 102-104/499-500 tasossa 3.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141362 Kaivausalue 2, 104-106/499-500 tasossa 3.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141363 Kaivausalue 2, 106-108/499-500 tasossa 3.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141364 Kaivausalue 2, 108-110/499-500 tasossa 3.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

LAITILA VAINIONMÄKI B

Neg. nro 141365 Kaivausalue 1, 100-102/501-503 tasossa 3
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141367 Kaivausalue 1, 104-106/501-503 tasossa 3
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

ESA MIKKOLA 2006

Neg. nro 141366 Kaivausalue 1, 102-104/501-503 tasossa 3
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141368 Kaivausalue 1, 106-109/501-503 tasossa 3
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141369 Kaivausalue 2, 100-102/499-500 tasossa 4.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141370 Kaivausalue 2, 102-104/499-500 tasossa 4.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141371 Kaivausalue 2, 104-106/499-500 tasossa 4.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141372 Kaivausalue 2, 106-108/499-500 tasossa 4.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141373 Kaivausalue 2, 108-110/499-500 tasossa 3.
Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141375 Kaivausalue 1, 100-102/501-503 tasossa 4. Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141379 Kaivausalue 1, 102-104/501-503 tasossa 4. Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141382 Kaivausalue 1, 104-106/501-503 tasossa 4. Idästä. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141374 Kaivausalue 2, eteläprofiili 100/499-500 Pohjoisesta. Kuvannut J. Enqvist.

Neg. nro 141381 Kaivausalue 2, länsiprofiili 100-102/499 Idästä. Kuvannut R. Mönkkönen.

Neg. nro 141380 Kaivausalue 2, länsiprofiili 102-104/499 Idästä. Kuvannut R. Mönkkönen.

Neg. nro 141378 Kaivausalue 2, länsiprofiili 104-106/499 Idästä. Kuvannut R. Mönkkönen.

Neg. nro 141377 Kaivausalue 2, länsiprofiili 106-108/499 Idästä. Kuvannut R. Mönkkönen

Neg. nro 141376 Kaivausalue 2, länsiprofiili 108-110/499 Idästä. Kuvannut R. Mönkkönen

LAILILA VAINIONMÄKI B

ESA MIKKOLA 2006

Neg. nro 141385 Kaivausalue 1, pohjoisprofiili 109/501-503
Etelästä. Kuvannut R. Mönkkönen

Neg. nro 141386 Kaivausalue 1, itäprofiili 109-107/503
Lännestä. Kuvannut R. Mönkkönen

Neg. nro 141387 Kaivausalue 1, itäprofiili 107-105/503
Lännestä. Kuvannut R. Mönkkönen

Neg. nro 141388 Kaivausalue 1, itäprofiili 105-103/503
Lännestä. Kuvannut R. Mönkkönen

Neg. nro 141389 Kaivausalue 1, itäprofiili 103-101/503
Lännestä. Kuvannut R. Mönkkönen

Neg. nro 141390 Kaivausalue 1, itäprofiili 101-100/503
Lännestä. Kuvannut R. Mönkkönen

Neg. nro 141392 Kaivausalueet täytettyinä. Etelästä. Kuvannut Esa Mikkola.

LAILILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

Kartta 1

Yleiskartta
Mk 1:500
Digit. Johanna Enqvist

Karttapohjana on käytetty
Kalle Luodon piirtämää
yleiskartta v. 2004

N

50 m

pelto

rakennus

heinikko

louhikko

havupuita

v. 1986-1994
kaivetut alueet

v. 2004
kaivetut alueet

v. 2005
kaivetut alueet

v. 1986 koekuoppa
ja fosfaattinäytteet

v. 2006
kaivetut alueet

kalmisto B:n
arvioitu laajuus

kalmisto A:n tuhoutuneen
osan arvioitu laajuus

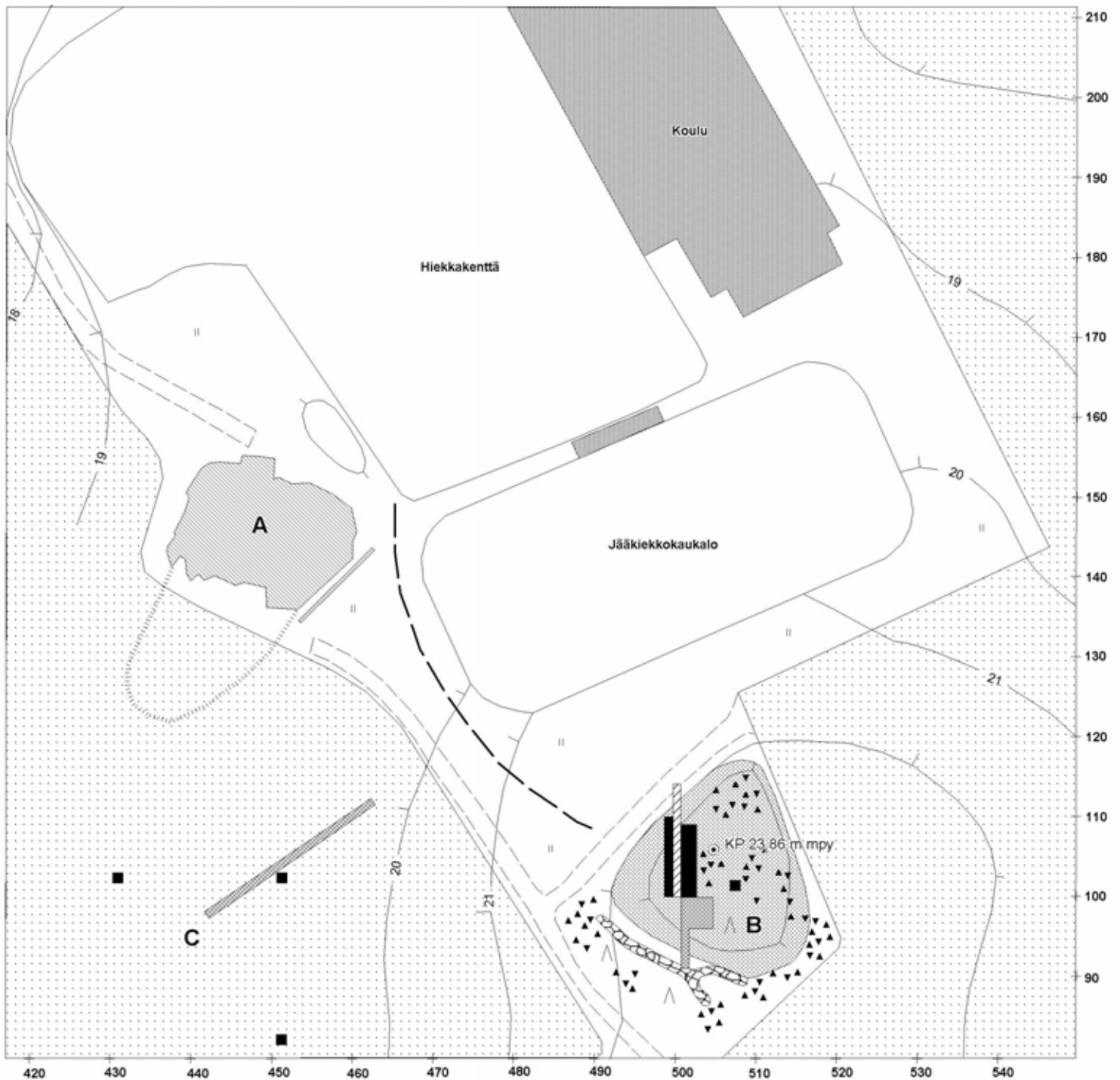
polku

ajoura

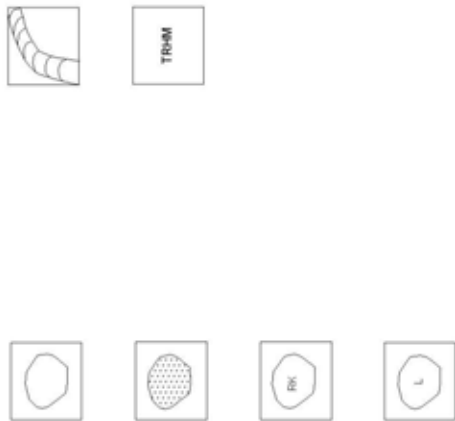

kivaita

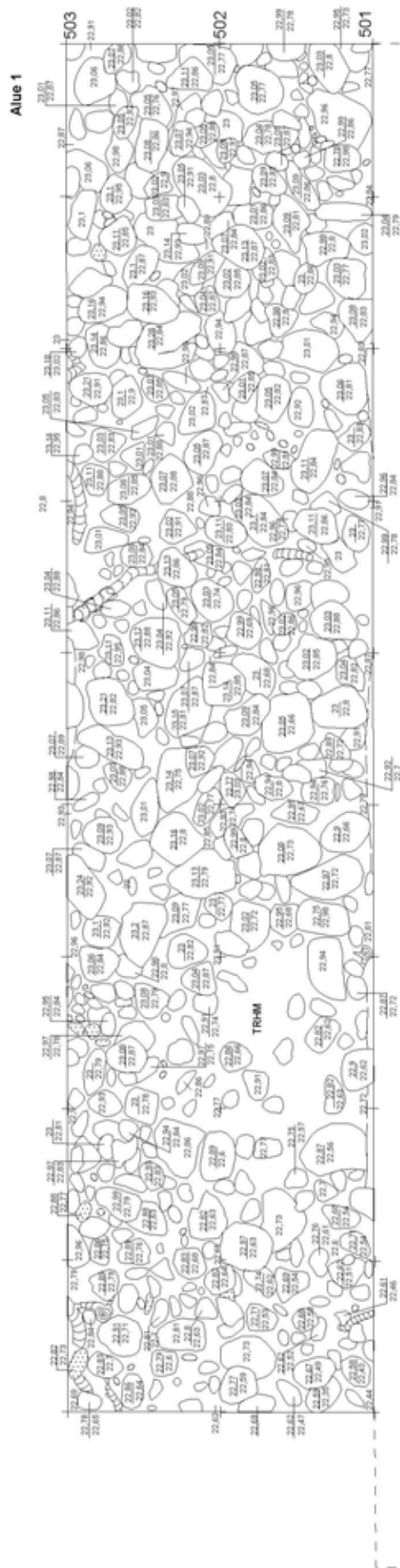

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

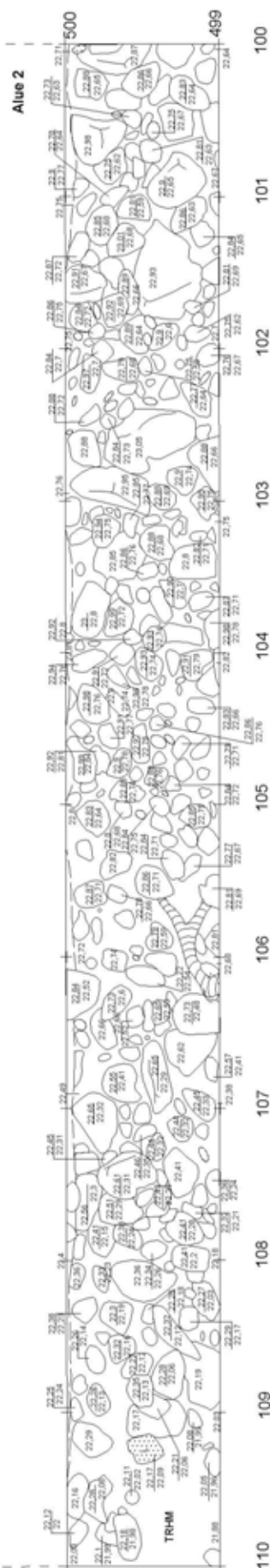
Taso 1
Mk 1:30
Piirt. & Digit. Johanna Enqvist
24.-26.7.2006

1 m

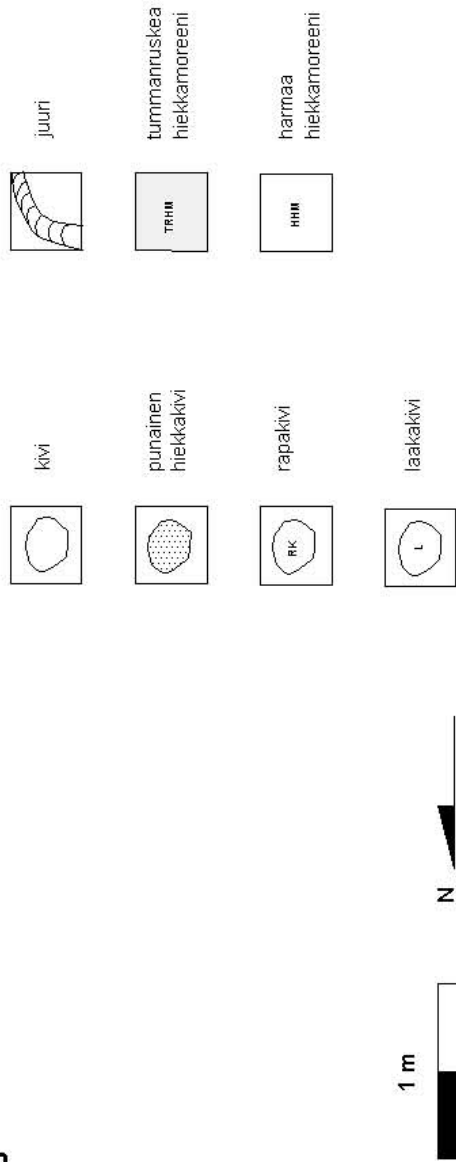
v. 2004 kooeja

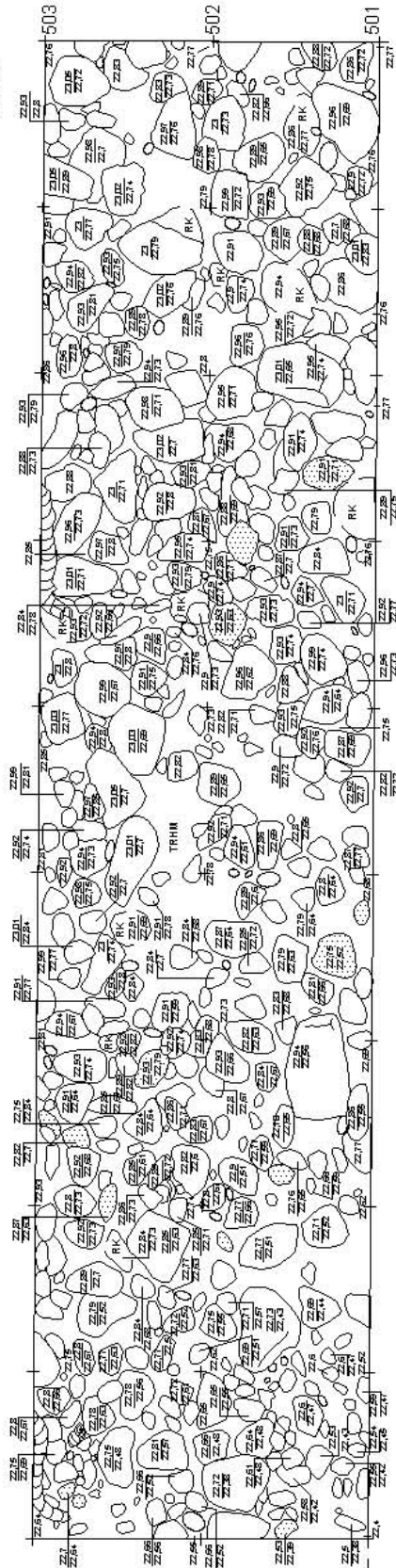
110 109 108 107 106 105 104 103 102 101 100

LAITILA VAINIONMÄKI B
E. Mikkola 2006

Taso 2
 Mk 1:30
 Piirt. & Digit. J. Enqvist
 27.-28.7.2006

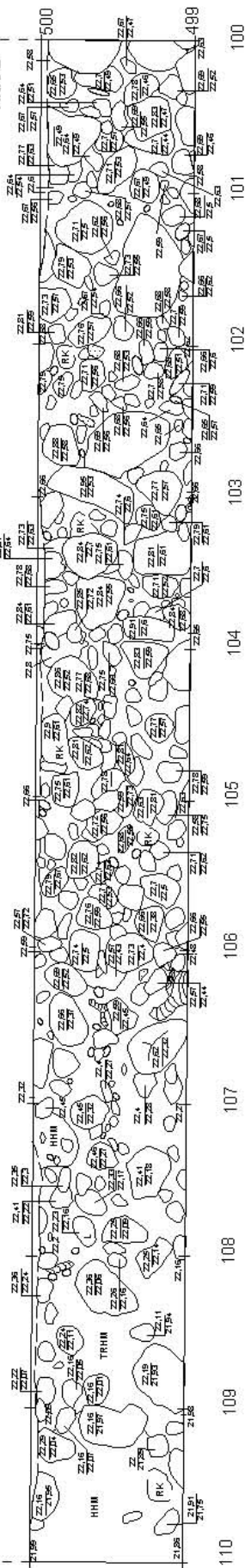

Alue 1

v. 2004 koteja

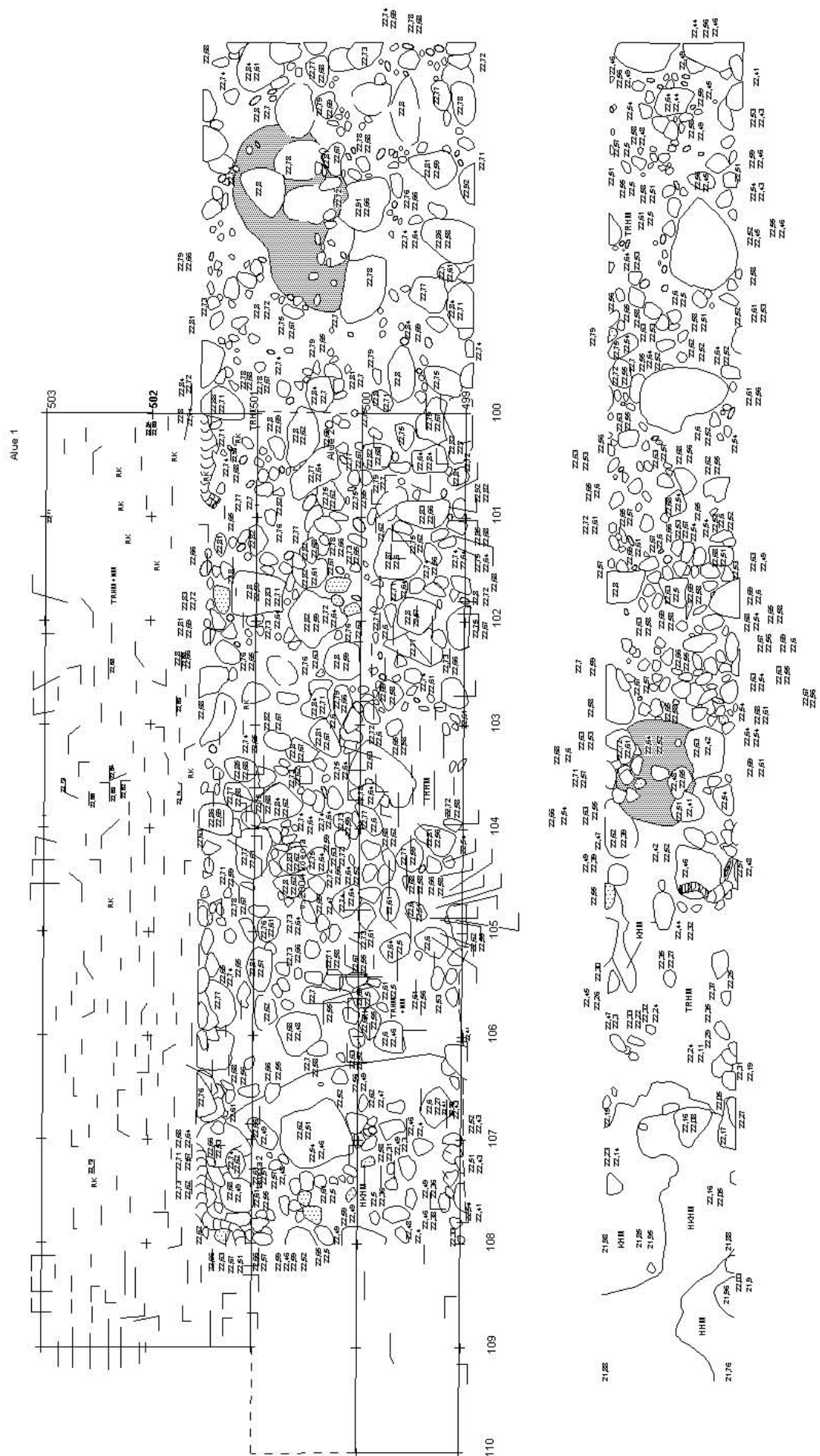
Alue 2

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

Taso 3
 Mk 1:30
 Piirt. & digit. Johanna Enqvist
 1.-2.8.2006

NI	NI	NI	NI
NI	NI	NI	NI
NI	NI	NI	NI
NI	NI	NI	NI
NI	NI	NI	NI

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

Kartta 5

Taso 4

Mk 1:30

Piirt. & Digit. Johanna Enqvist

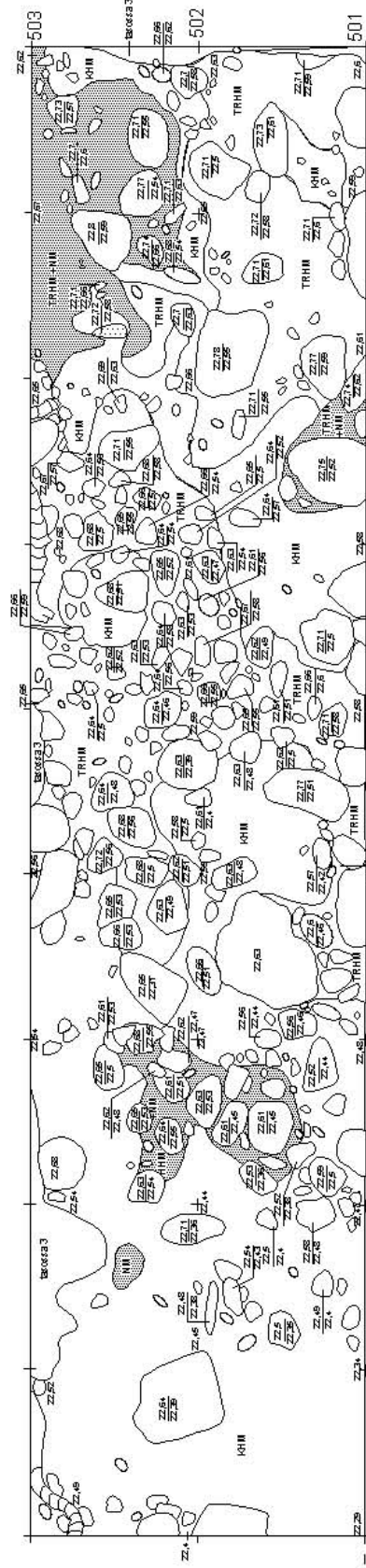
3.-4.8.2006

	kivi		juuri		harmaa hiekkamoreeni
	punainen hiekkakivi		tummanruskea hiekkamoreeni		nokimaa
	rapakivi		harmaankeitainen hiekkamoreeni		
	laakakivi		keltainen hiekkamoreeni		

1 m

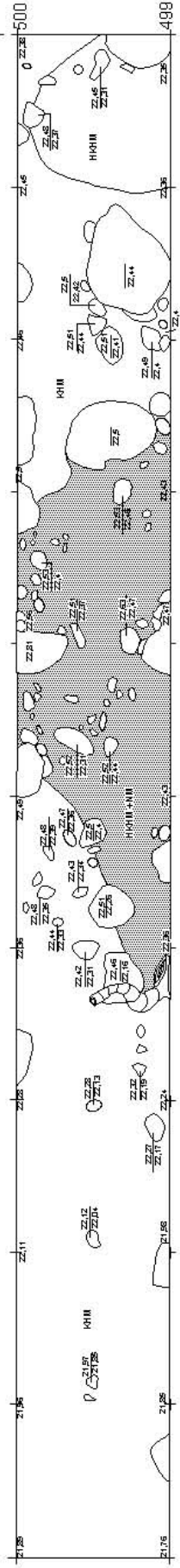

Alue 1

v. 2004 koeoja

Alue 2

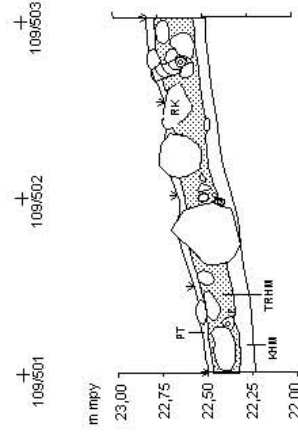
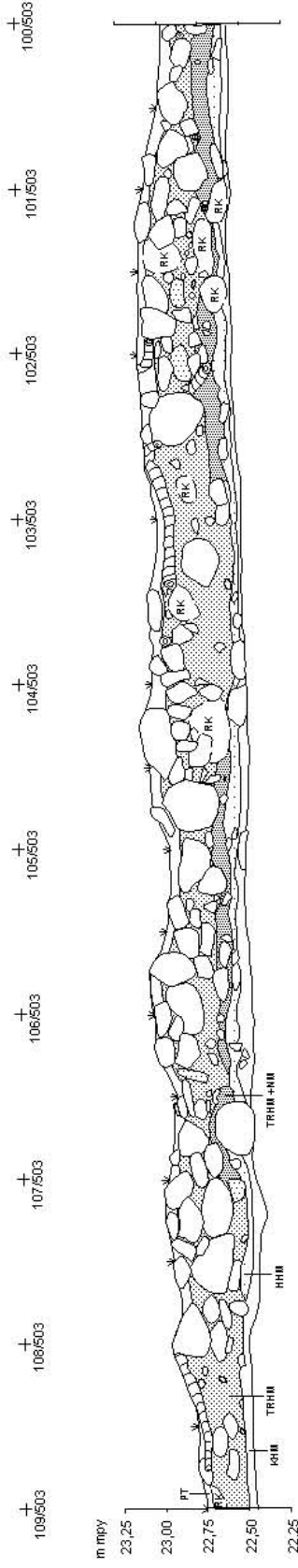
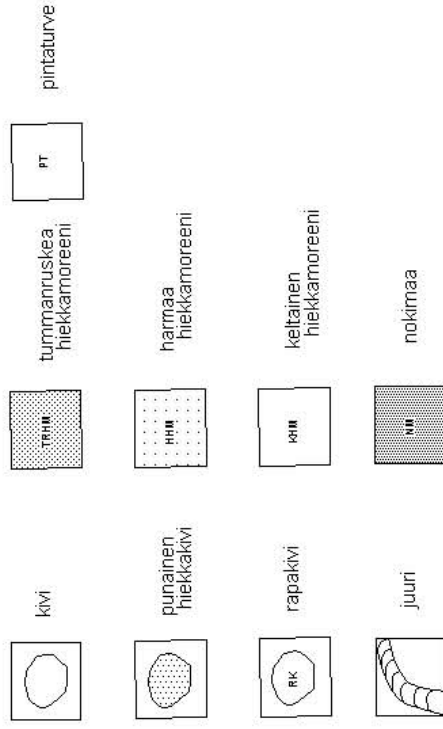

110 109 108 107 106 105 104 103 102 101 100

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

Alue 1, itä ja pohjoisprofiilit
 Mk 1:30
 Piirt. Riku Mönkkönen & Digit. Johanna Enqvist
 4.-7.8.2006

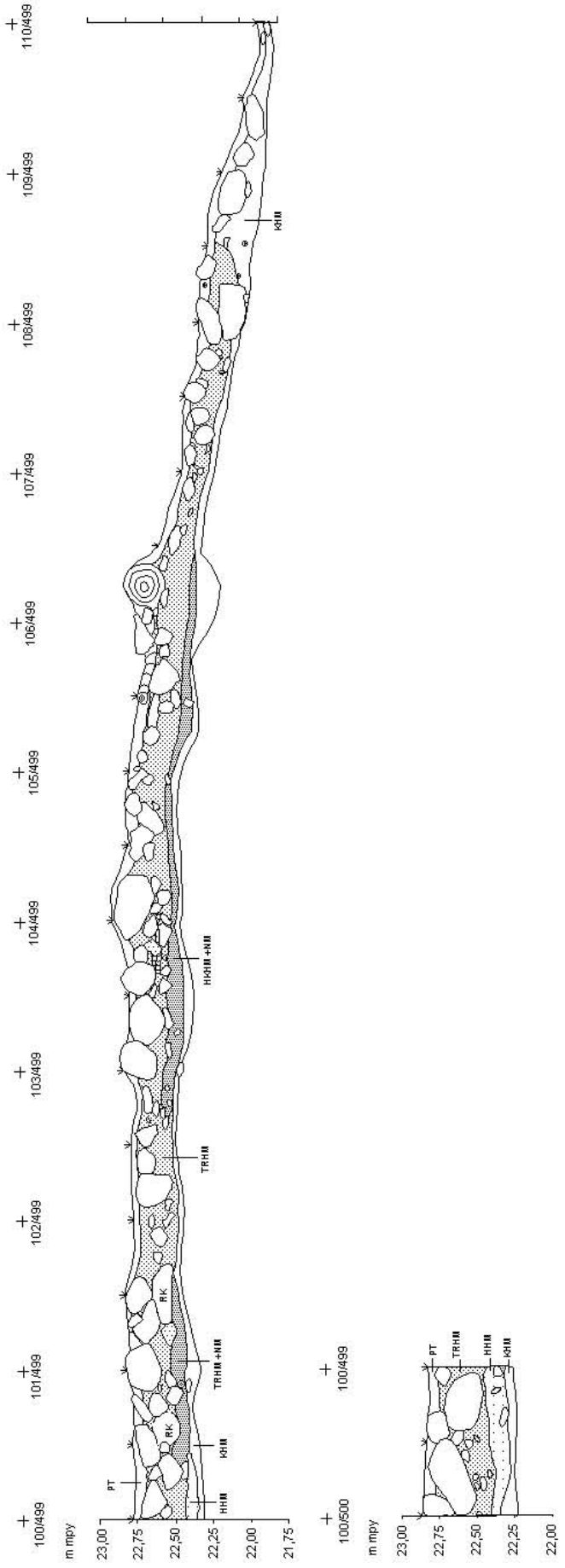
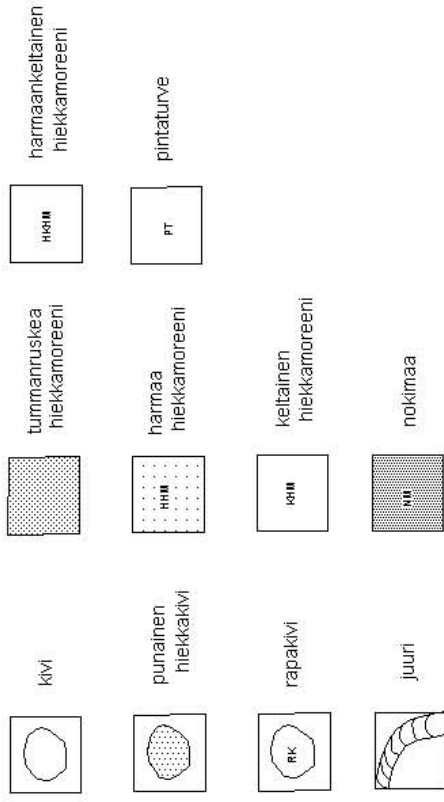
Kartta 6

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

Kartta 7

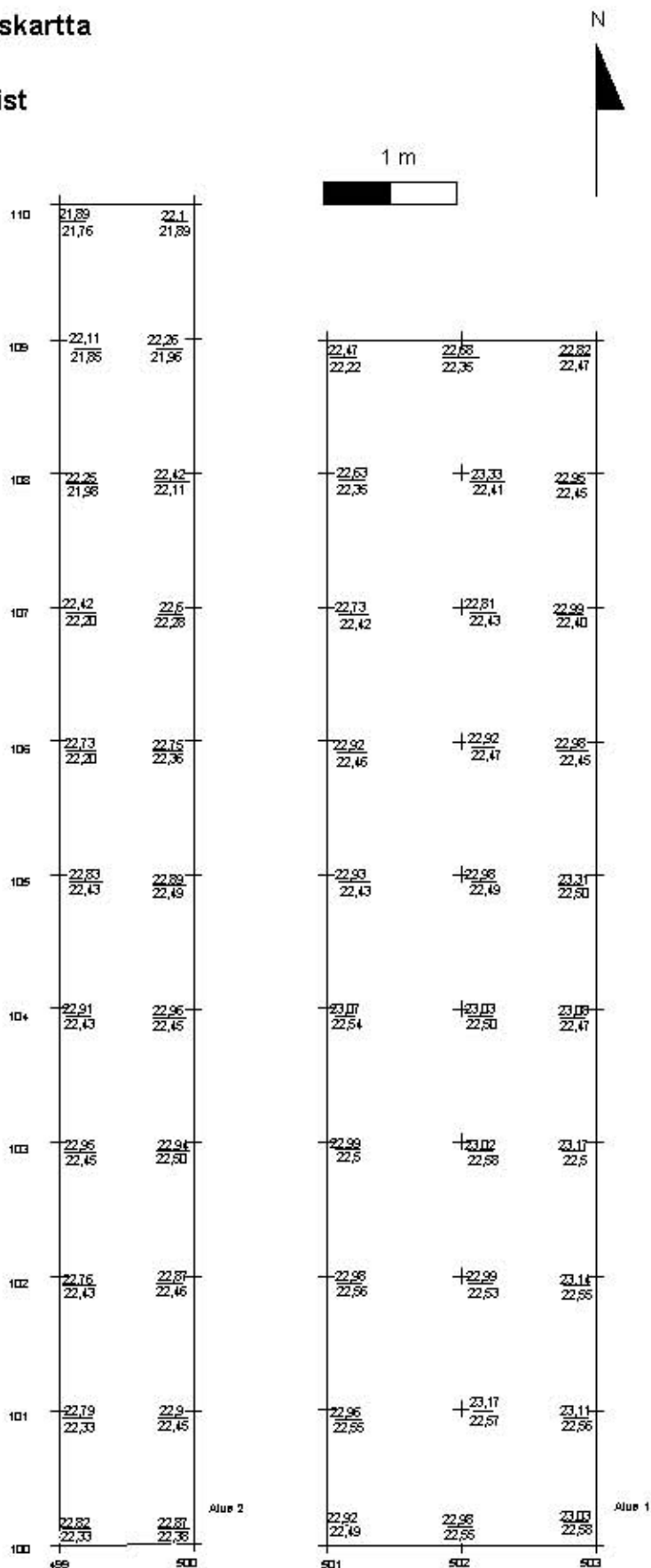
Alue 2, länsi- ja eteläprofiilit
 Mk 1:30
 Piirt. Riku Mönkkönen & Digit. Johanna Enqvist
 4.-7.8.2006

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

Kartta 8

Pinta- ja pohjavaaituskartta
 Mk 1:50
 Digit. Johanna Enqvist

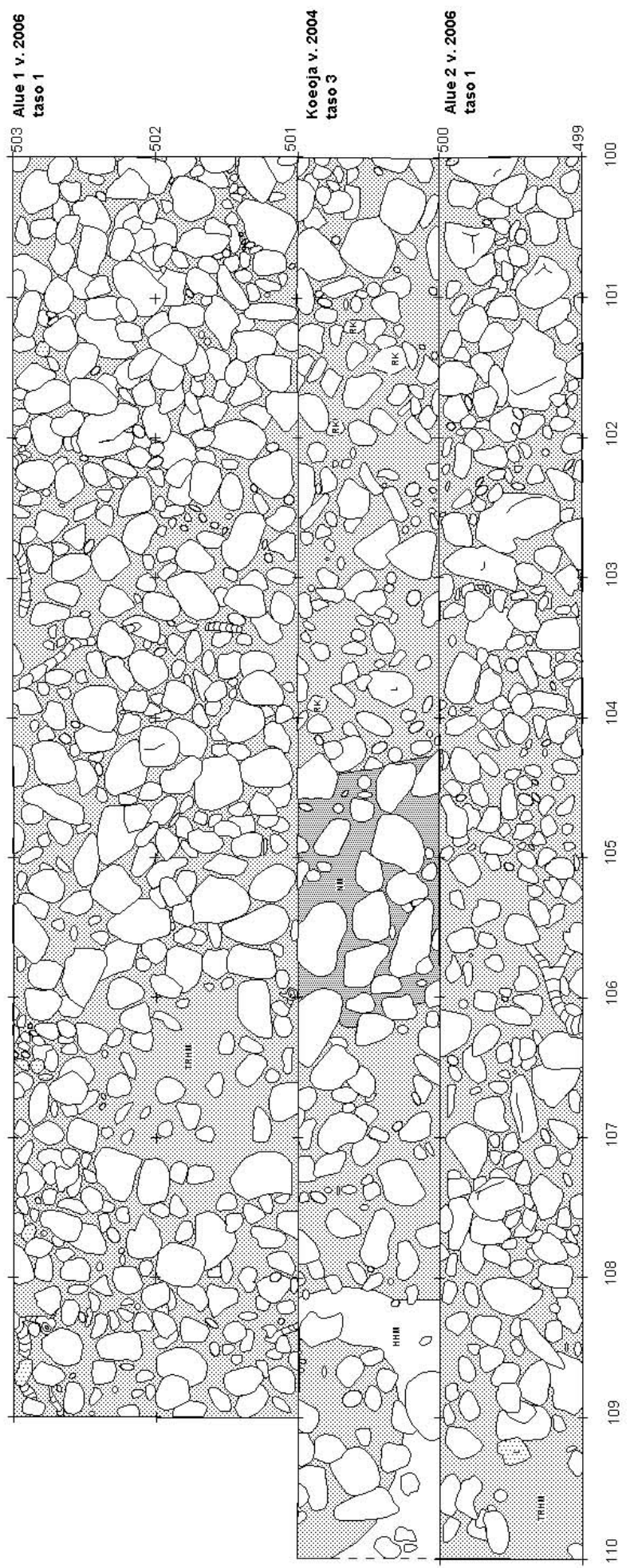
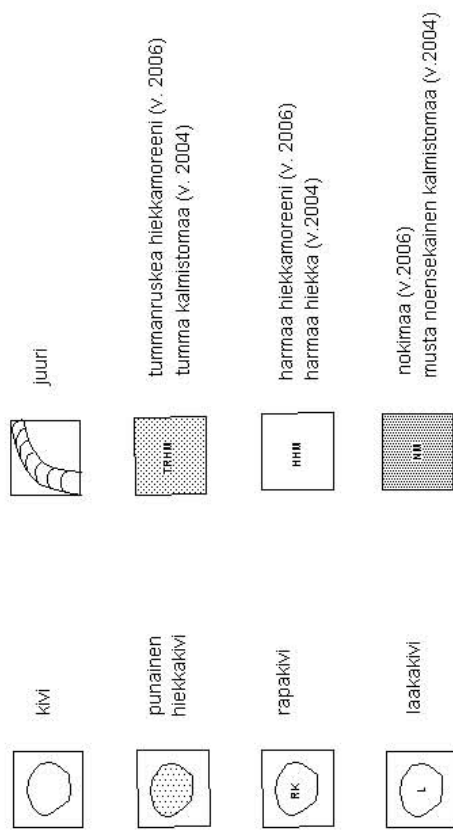

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

Yhdistelmäkartta

v. 2006 alueet 1 ja 2 tasossa 1
 Piirt. & Digit. Johanna Enqvist

v. 2004 koeoja tasossa 3
 Digit. Johanna Enqvist
 Kalle Luodon piirtämän ja digitoiman kartan pohjalta

LAITILA VAINIONMÄKI B
Esa Mikkola 2006

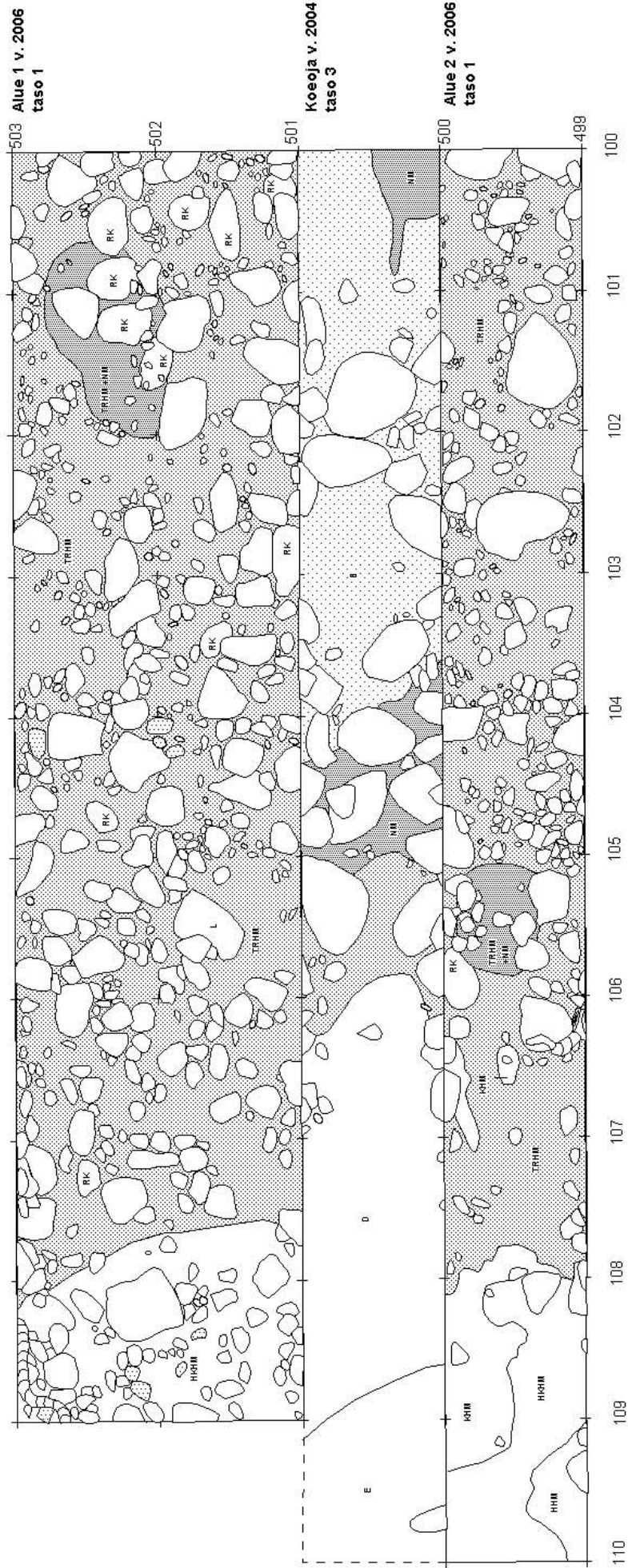
Kartta 10

Yhdistelmäkartta

v. 2006 alueet 1 ja 2 tasossa 3
 Piirt. & Digit. Johanna Enqvist

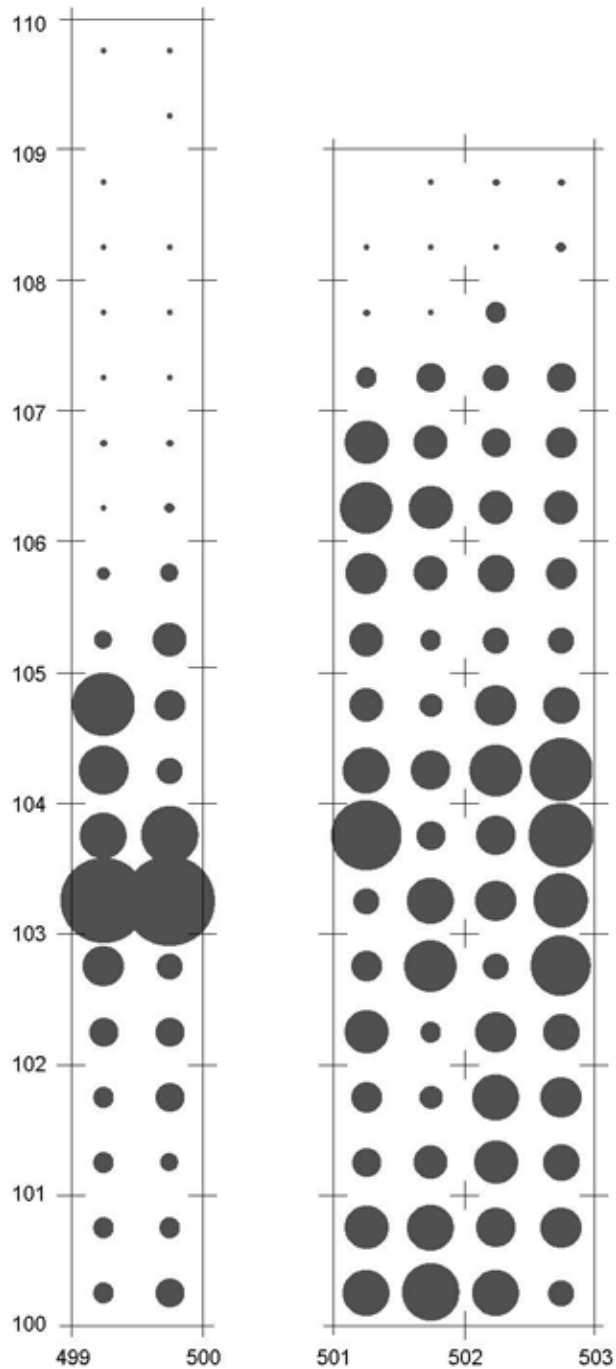
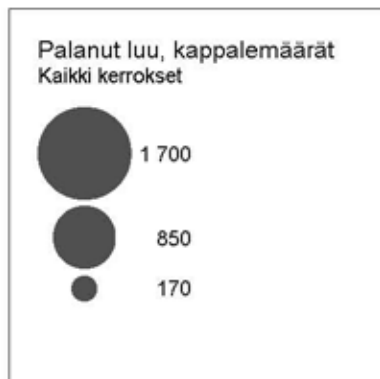
v. 2004 koejoja tasossa 7
 Digit. Johanna Enqvist
 Kalle Luodon piirtämän ja digitoiman kartan pohjalta

	kivi		harmaankeltainen hiekkamoreeni (v.2006)		harmaa hiekkamoreeni (v. 2006)
	punainen hiekkakivi		keltainen hiekkamoreeni (v.2006)		punertava hiekkä (v.2004)
	rapakivi		tummanruskea hiekkamoreeni (v. 2006)		ruskea hiekkä (v.2004)
	laakakivi		musta noensekainen kalmistomaa (v.2004)		savensekainen hiekkä (v.2004)

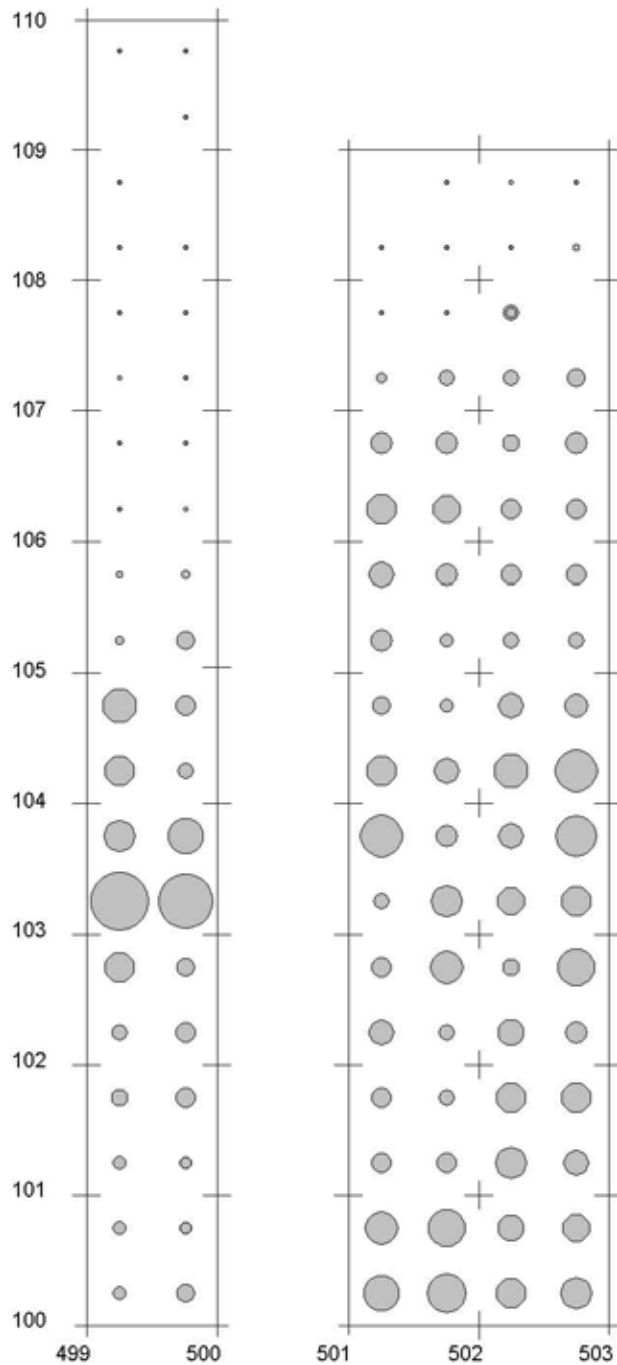
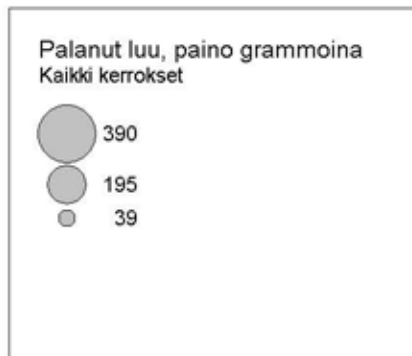
Palaneen luun levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

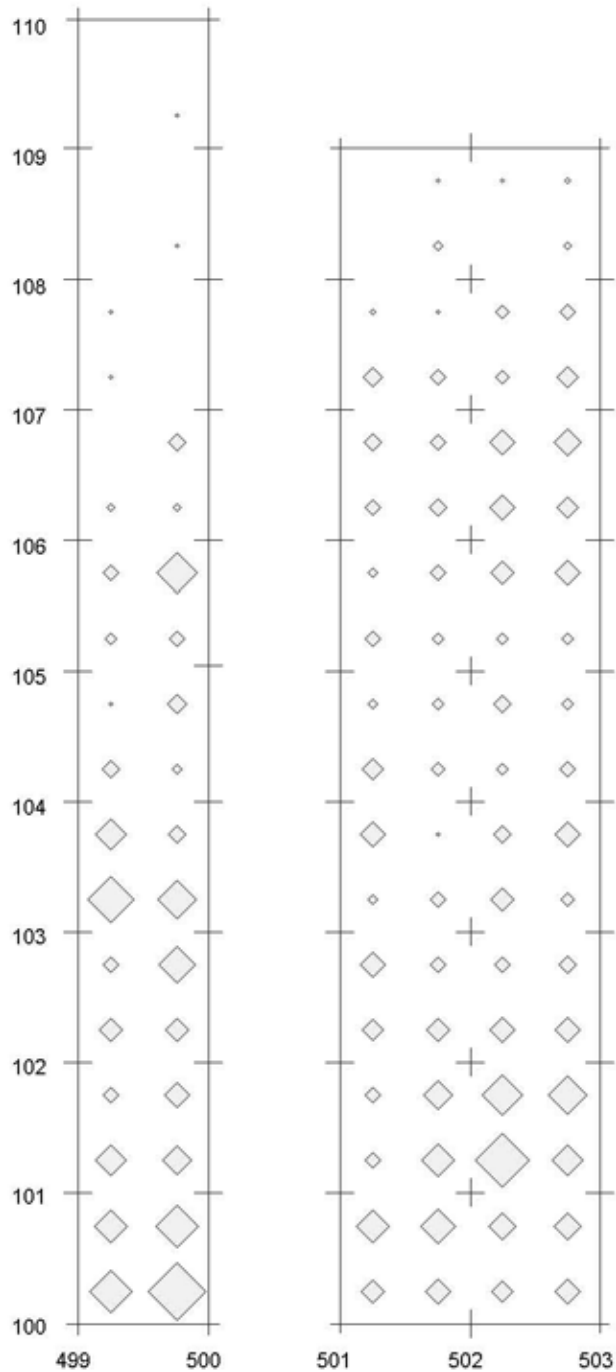
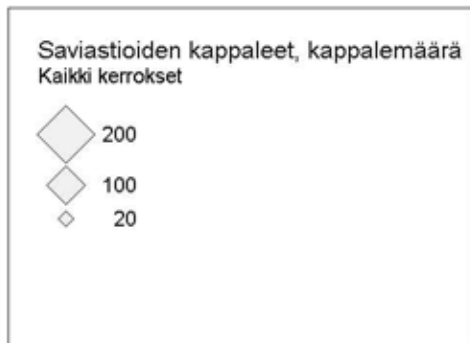
Palaneen luun levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

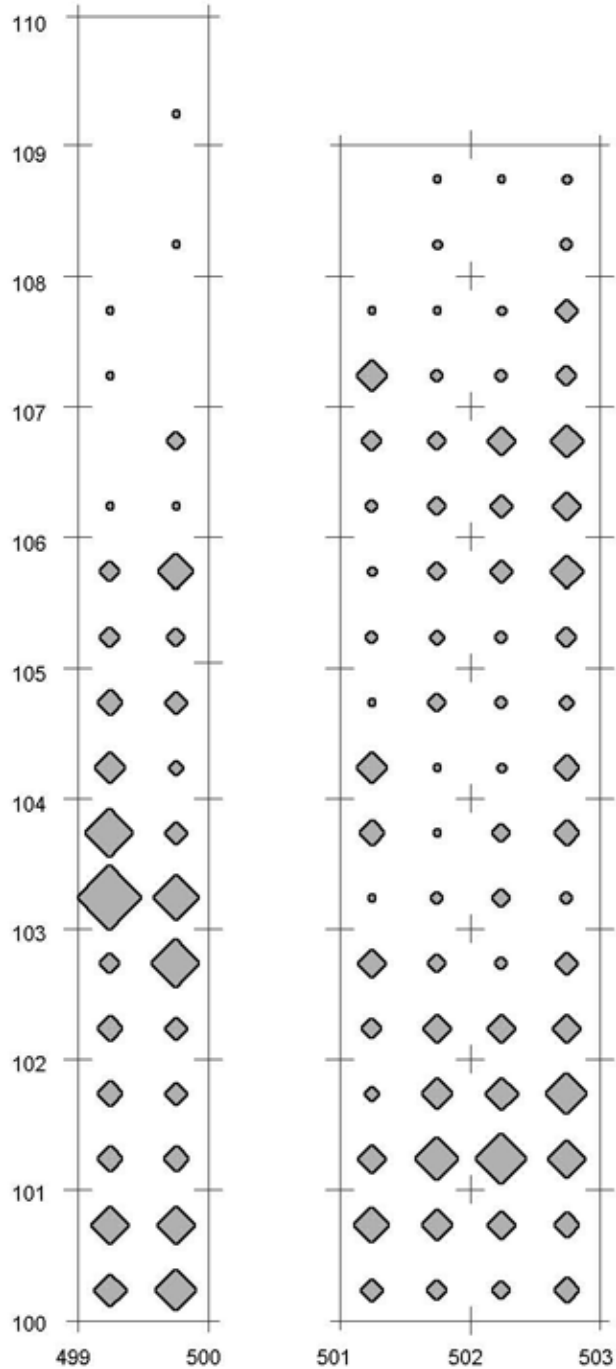
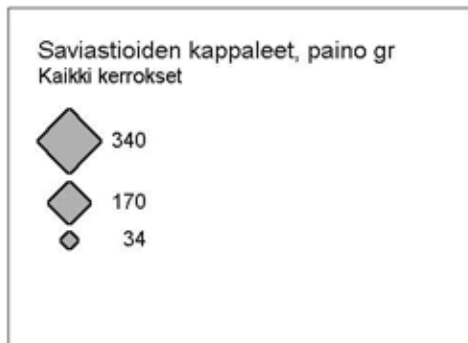
Saviastioiden kappaleiden levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

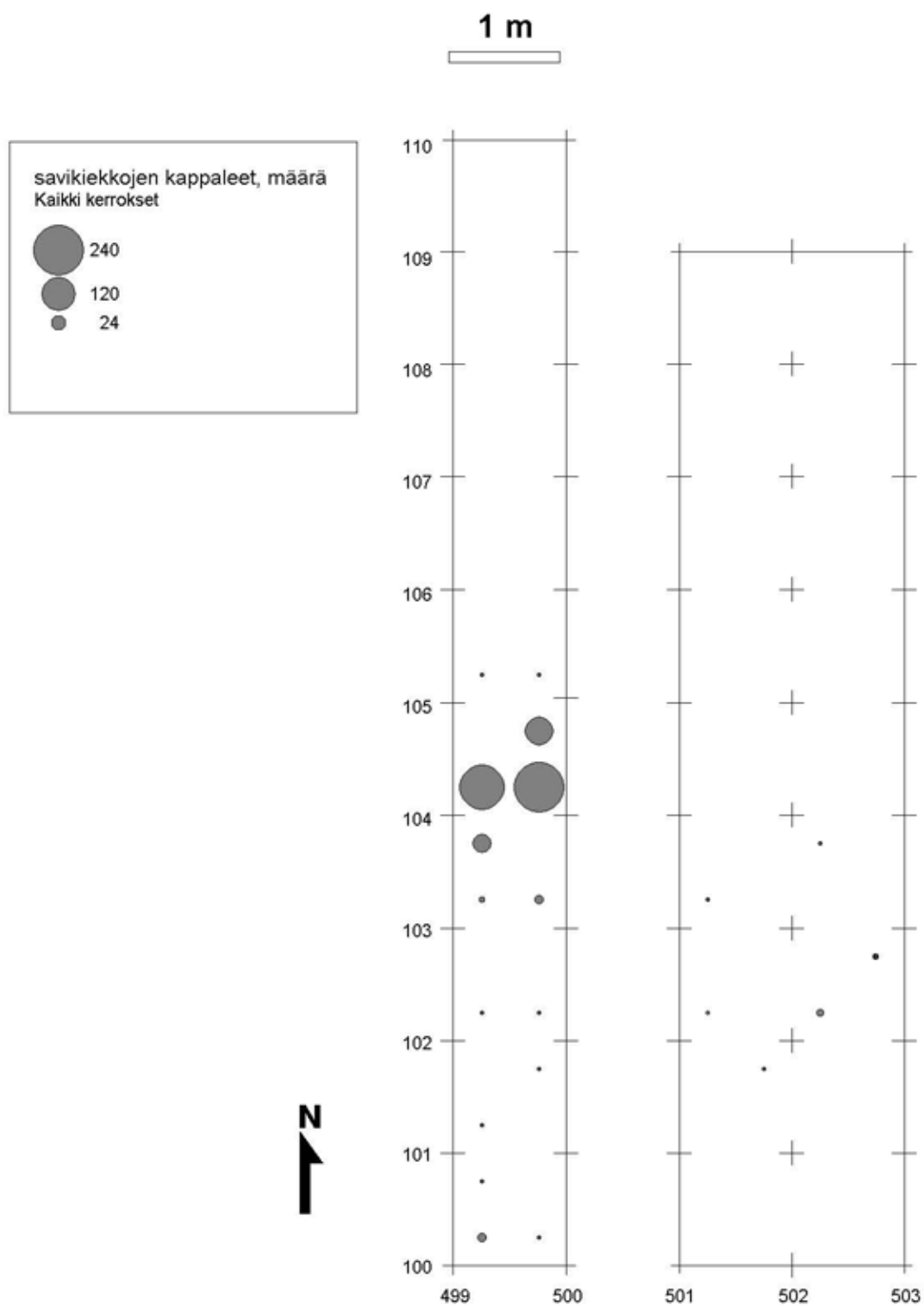

Saviastioiden kappaleiden levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

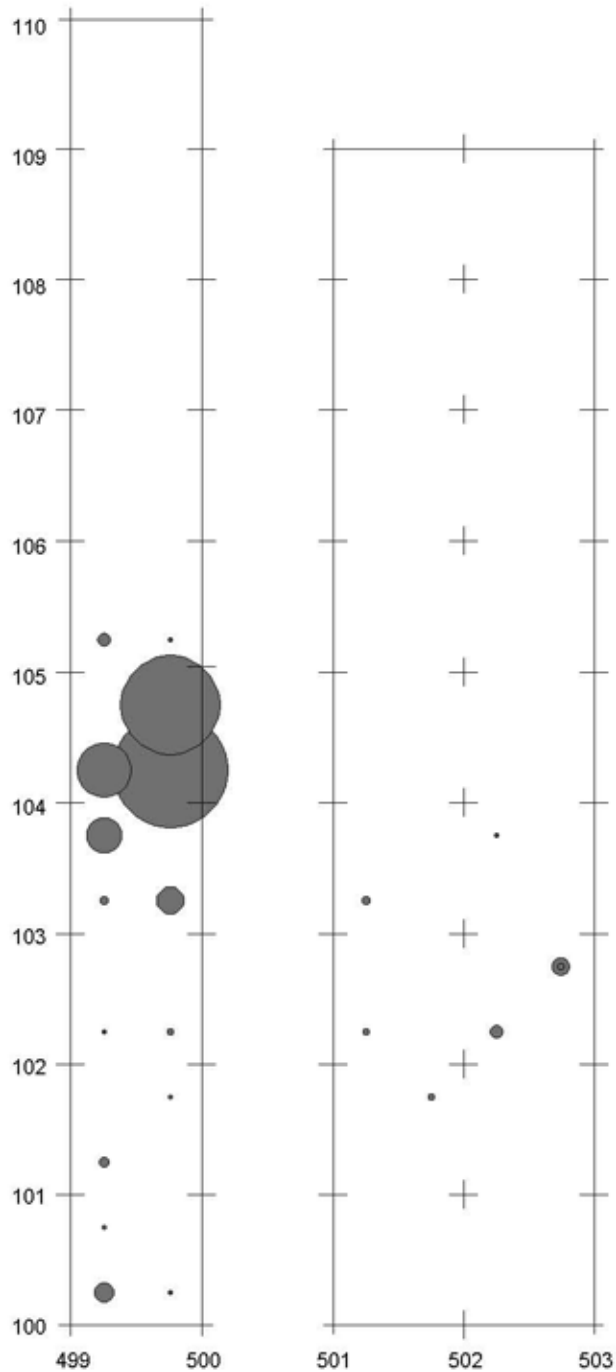
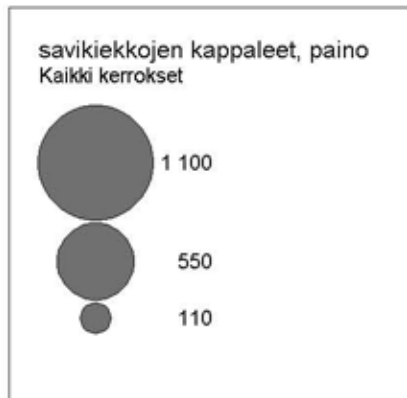

Savikiekkojen levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

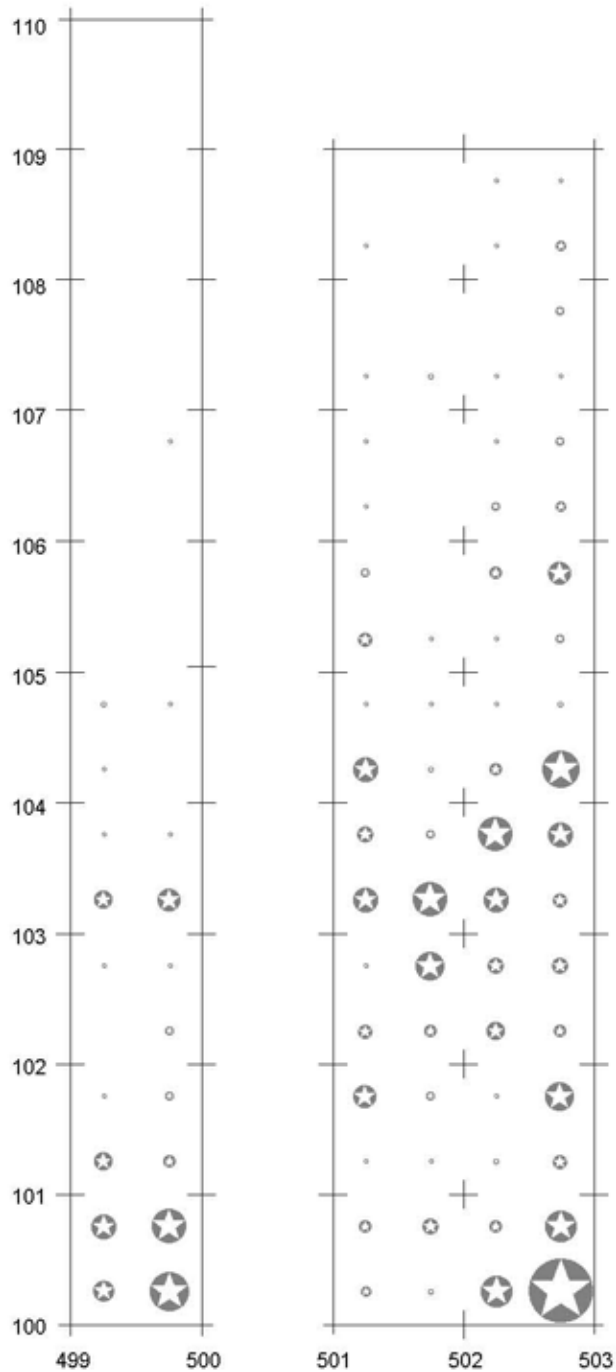
Savikiekkojen levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

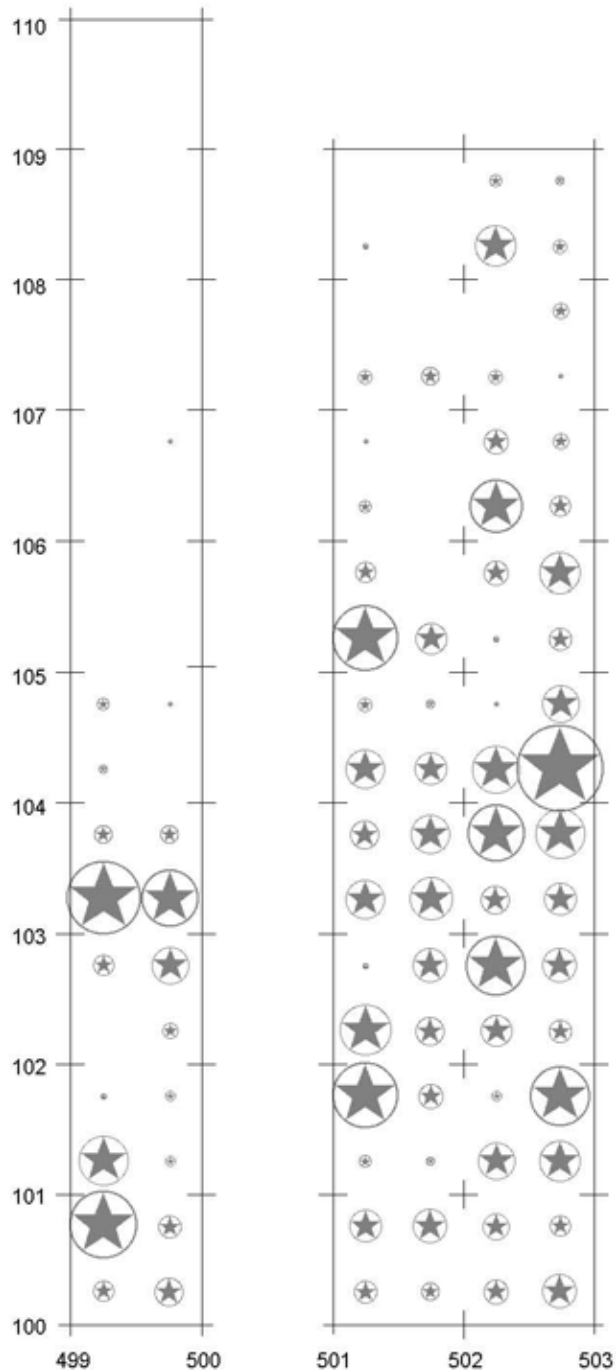
Pronssilöytöjen levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

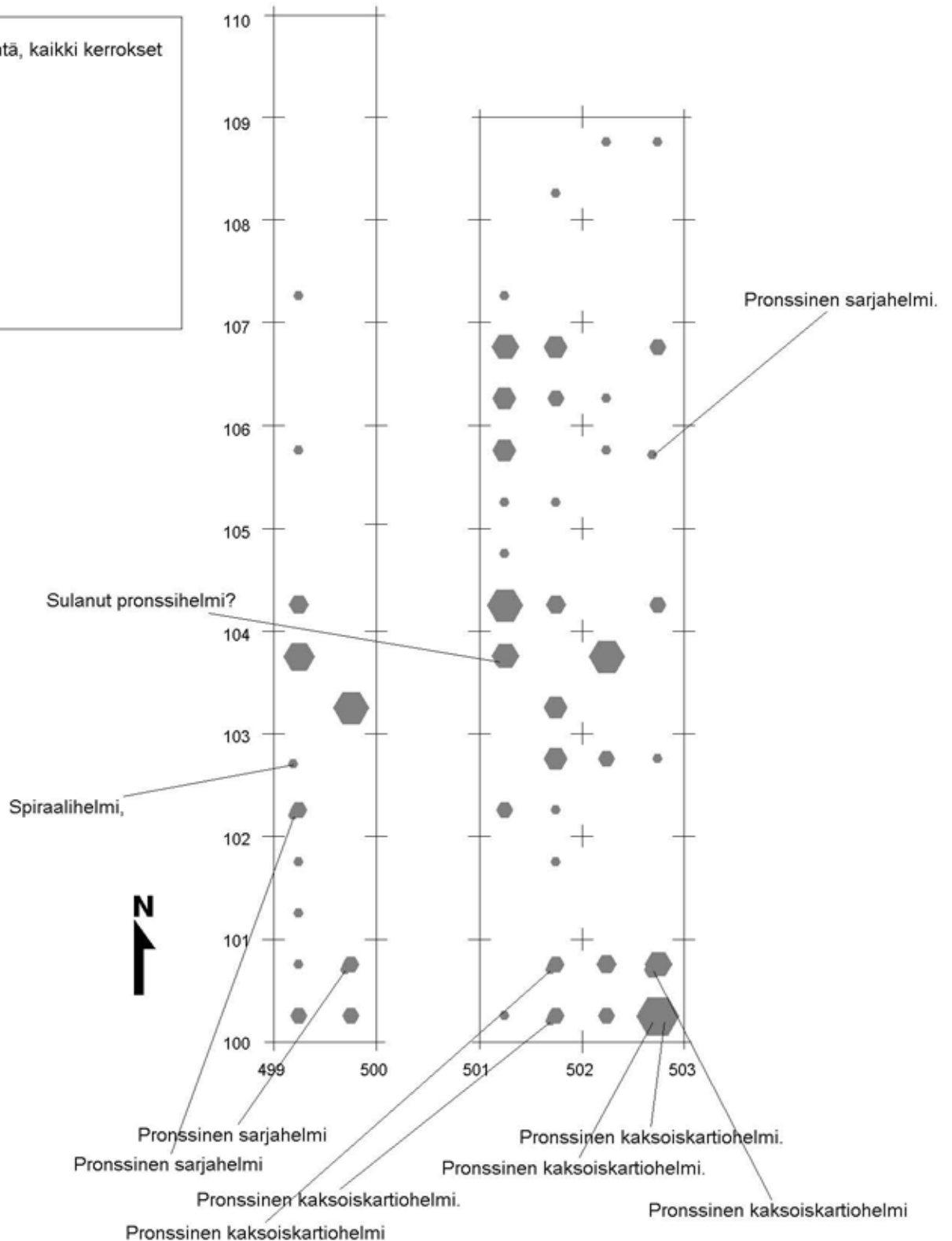
Pronssilöytöjen levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

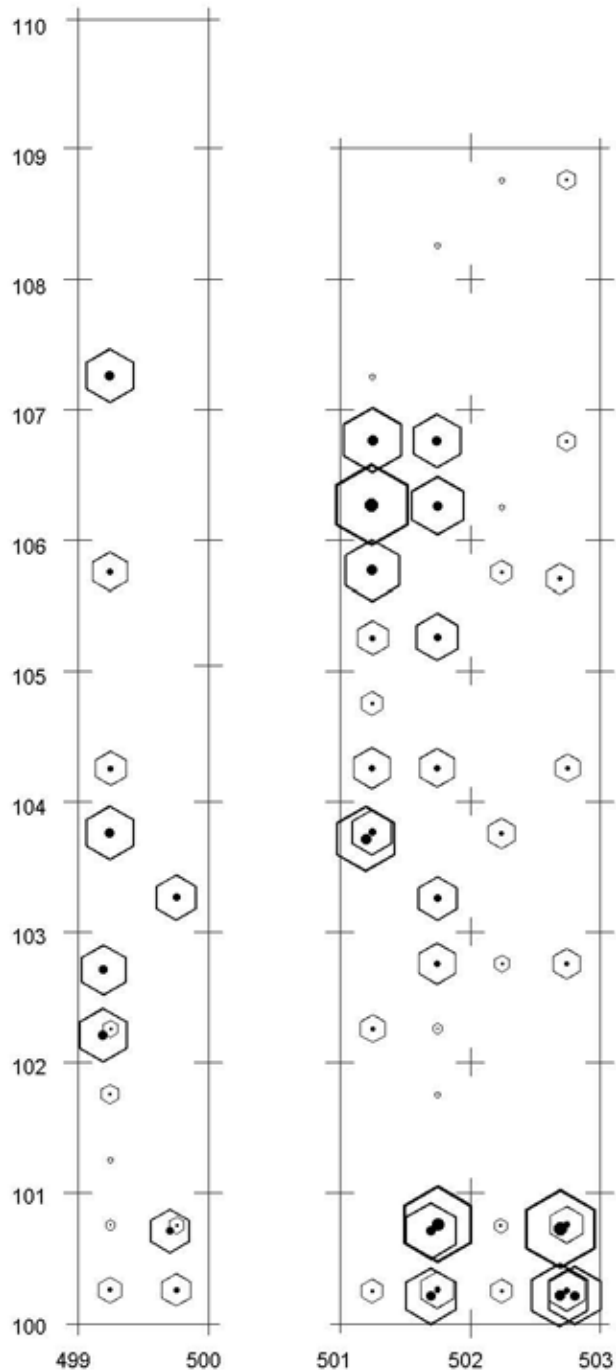
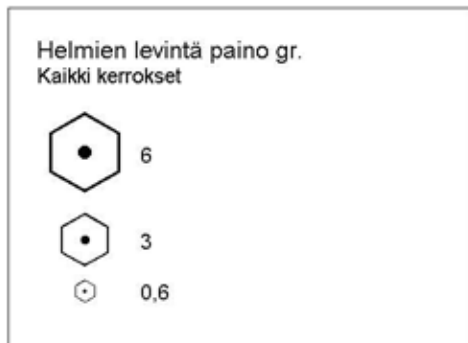
Helmien levintä
Kappalemäärät
Pronssihelmet merkitty erikseen
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

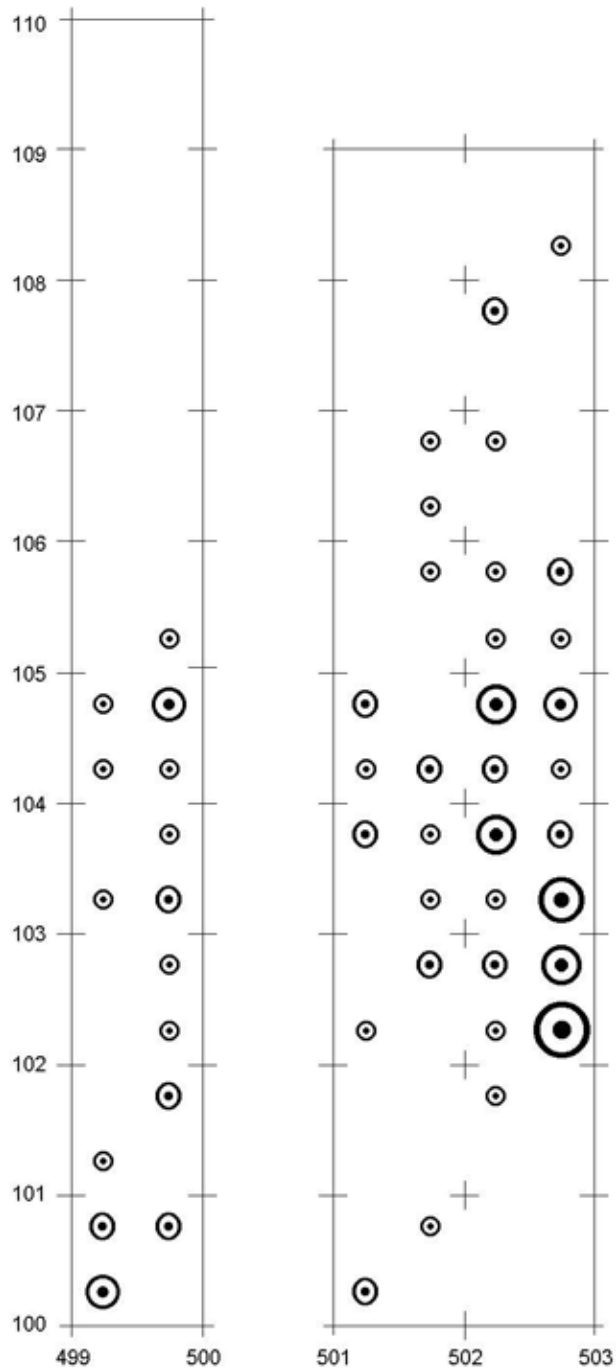
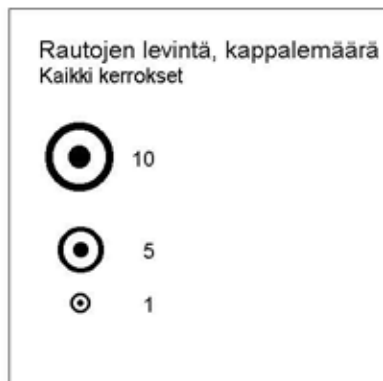
Helmien levintä
Paino grammoina
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

Rautalöytöjen levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

Rautalöytöjen levintä
Mk 1:50
Digit Esa Mikkola

1 m

